

Archeologienota

Anzegem, Douterloigne

Verslag van Resultaten

Titel

Archeologienota Anzegem, Douterloigne: Verslag van Resultaten

Auteur(s)

David Demoen & Sander De Ketelaere

Erkende archeoloog

Sander De Ketelaere 2017/00176

BAAC-Projectnummer

2017-0687

Plaats en datum

Gent, 13 juni 2017

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 531

ISSN 2033-6896

Wettelijk depot

KBR

Inhoud

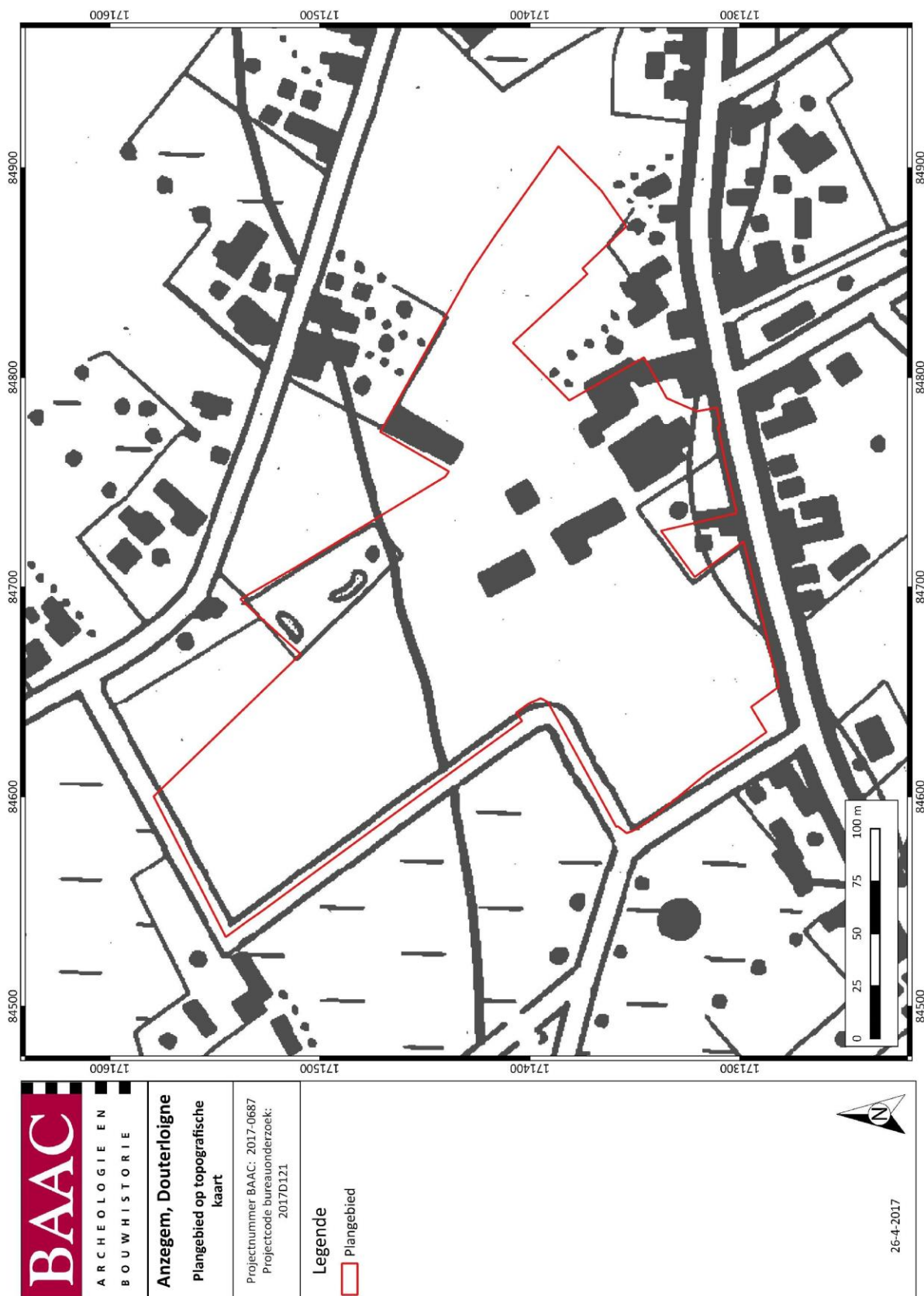
1	Bureauonderzoek	1
1.1	Beschrijvend gedeelte	1
1.1.1	Administratieve gegevens	1
1.1.2	Juridisch kader en onderzoekstraject	4
1.1.3	Aanleiding	4
1.1.4	Gekende verstoringen	5
1.1.5	Geplande werken en bodemingrepen	5
1.1.6	Randvoorwaarden	9
1.2	Werkwijze en strategie	10
1.2.1	Onderzoeksvragen	10
1.2.2	Heuristiek	10
1.3	Assessmentrapport	12
1.3.1	Landschappelijk kader	12
1.3.2	Historisch kader	22
1.3.3	Archeologisch kader	31
1.4	Besluit	37
1.4.1	Archeologische verwachting	37
1.4.2	Potentieel op kenniswinst bij verder vooronderzoek	40
1.4.3	Volledigheid van het vooronderzoek	40
1.5	Samenvatting	42
2	Bijlagen	43
2.1	Lijst met figuren	43
2.2	Lijst met tabellen	43
2.3	Plannenlijst	43
3	Bibliografie	47
4	Bijlagen	49

1 Bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

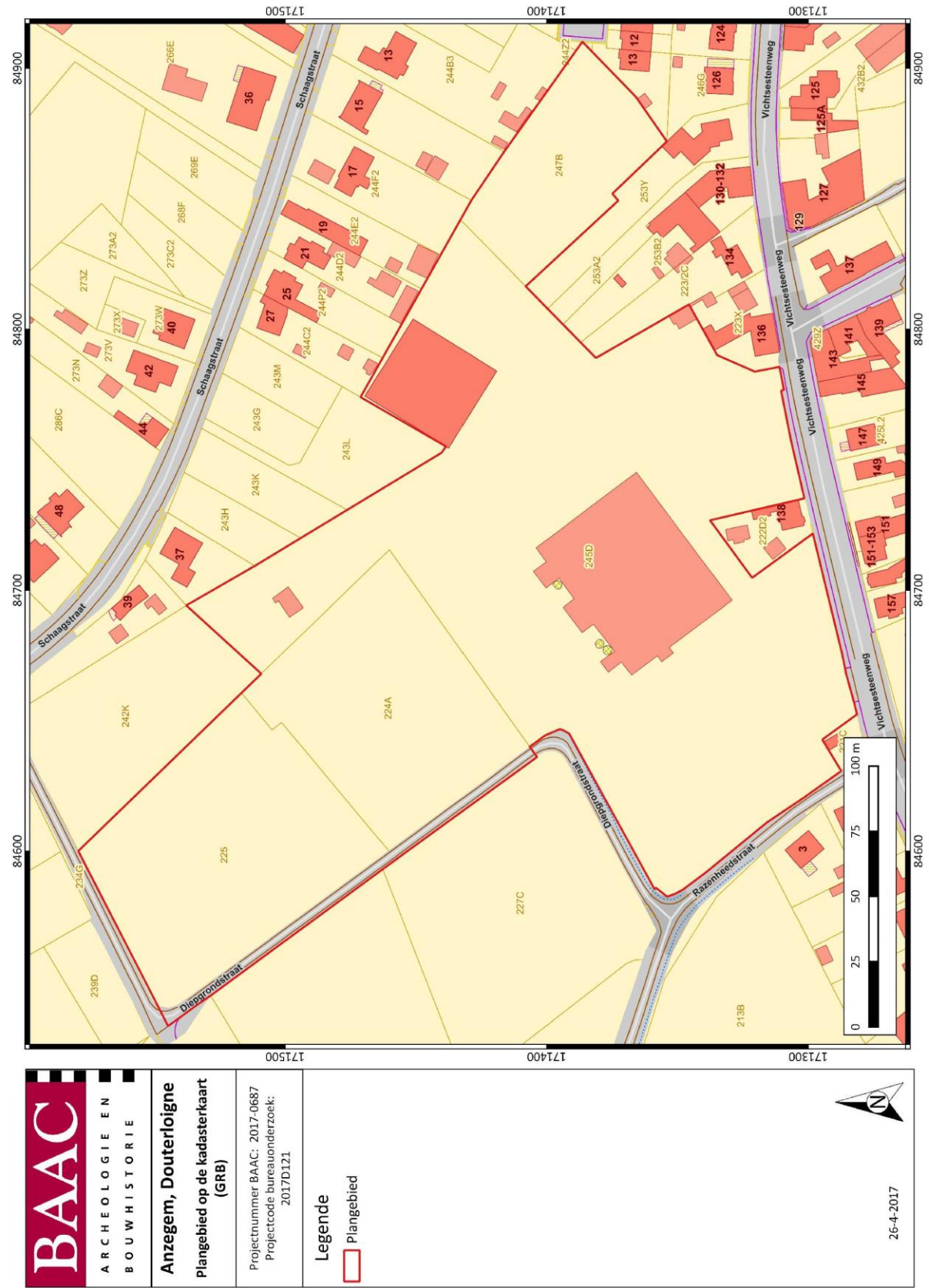
1.1.1 Administratieve gegevens

Naam site:	Anzegem, Douterloigne
Ligging:	Vichtsesteenweg 159, gemeente Anzegem, provincie West-Vlaanderen
Kadaster:	Vichte, Afdeling 1, Sectie A, Perceelnummer(s) 225, 224a, 245d en 247b
Lambertcoördinaten (EPSG:31370):	Noordwest: x: 84532.9942 y: 171544.7685
	Noordoost: x: 84910.1323 y: 171386.3974
	Zuidwest: x: 84630.7255 y: 171287.3787
	Zuidoost: x: 84910.1266 y: 171386.3182
Projectcode BAAC Vlaanderen bvba:	2017-0687
Projectcode bureauonderzoek:	2017D121
Betrokken actoren:	Sander De Ketelaere, veldwerkleider; Nick Krekelbergh, aardkundige
Betrokken derden:	Niet van toepassing

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart¹

¹ AGIV 2017a

Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)²

² AGIV 2016c

1.1.2 Juridisch kader en onderzoekstraject

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels een landschappelijk bodemonderzoek, een veldkartering en/of een geofysisch onderzoek. Deze onderzoeken maken alle deel uit van het **vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**. Indien op basis van de resultaten van alle nodige facetten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem niet voldoende informatie verzameld kan worden om een onderbouwde uitspraak te doen aangaande de beslissing tot behoud *in situ*, vrijgave of opgraving van het terrein, moet in een volgende fase een vooronderzoek met ingreep in de bodem worden uitgevoerd.

Het doel van het eventueel **vooronderzoek met ingreep in de bodem** is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. De hiervoor aangewezen methoden zijn archeologische boringen, proefputten en/of proefsleuven. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om een eventuele site *in situ* te behouden of, indien dit niet kan, het opstellen van een programma van maatregelen voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen) in de vorm van een opgraving.

1.1.3 Aanleiding

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de initiatiefnemer sloop van fabrieksinfrastructuur uitgevoerd worden. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen (waaronder de sloop van een fabrieksloods en extensieve verhardingen) die qua omvang een directe bedreiging betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

De totale oppervlakte van het plangebied *Anzegem, Douterloigne* bedraagt ca. 47.540 m². Het valt buiten een beschermde archeologische site, ligt niet in een archeologisch vastgestelde zone en komt niet voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie).³

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016

Daarnaast werden voor het plangebied en de directe omgeving geen waarden voor ‘beschermd onroerend erfgoed’ opgenomen in het Geoportaal.

Aangezien het plangebied in industriegebied ligt, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3.000 m² of meer bedraagt en de ingreep minstens 1.000 m² bedraagt, is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. Deze bekrachtigde archeologienota wordt bij de stedenbouwkundige aanvraag gevoegd.

1.1.4 Gekende verstoringen

Er zijn reeds veel verstoringen geweest ter hoogte van het plangebied. Enkel het meest oostelijke perceel werd nog niet verstoord (Figuur 3).

Momenteel is een betonverwerkingsbedrijf gelegen op het plangebied. Voor hun bedrijventerrein werd het grootste deel van het plangebied geasfalteerd om te gebruiken als stockage voor de opslag van betonblokken. Voor de aanleg hiervan is het terrein voor een groot deel genivelleerd en gefundeerd geweest met restproducten en bouwafval. Dit kon ook worden aangetoond door boringen die op het terrein zijn geplaatst. Deze werden geplaatst in het kader van een milieutechnisch onderzoek. In de meeste gevallen gaat de verstoring tot een diepte van 1-1,2 m. Centraal is een zone waar een verstoring geattesteerd kon worden tot een diepte van 7,8 m. In het zuidelijk gedeelte van het terrein is er een kleinere verstoringsdiepte. Hier is de bodem verstoord tot een diepte van 0,2 – 0,5 m (Figuur 4).⁴

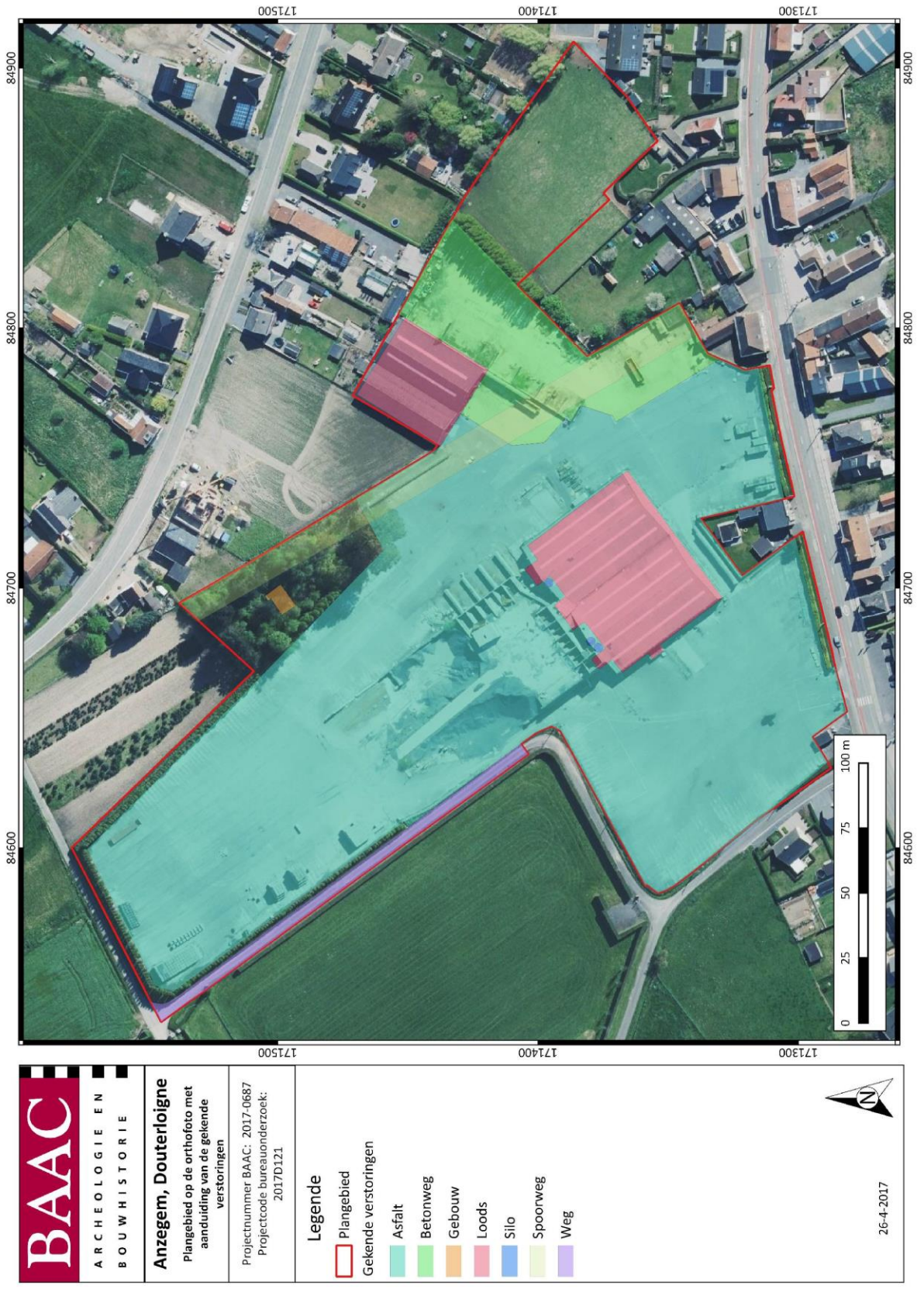
Vooraleer dit terrein werd aangelegd, was al een eerdere gedeeltelijke verstoring aanwezig. Tussen 1862 en 1950 liep de spoorlijn Ingelmunster-Anzegem van noord naar zuid doorheen het plangebied. Juist ten noorden van het plangebied bevond zich een station (Figuur 19).

1.1.5 Geplande werken en bodemingrepen

De opdrachtgever plant op het terrein een gemengd project bestaande uit de ontwikkeling van een nieuw lokaal bedrijventerrein, een nieuwe woonzone en de realisatie van een groene ruimte/speelbos. De voorliggende archeologienota heeft echter enkel betrekking op een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag voor de sloop van de reeds aanwezige bebouwing.

Al de gebouwen en bestaande verharding worden gesloopt/uitgebroken. Bij de bestaande verharding gebeurt dit tot een gemiddelde diepte van 30cm onder de vloerpas. Waar funderingen aanwezig zijn is dit lokaal dieper. **De graafwerken en andere bodemingrepen bij de sloop dringen niet dieper in de bodem door het gabarit van de reeds bestaande verstoringen.**

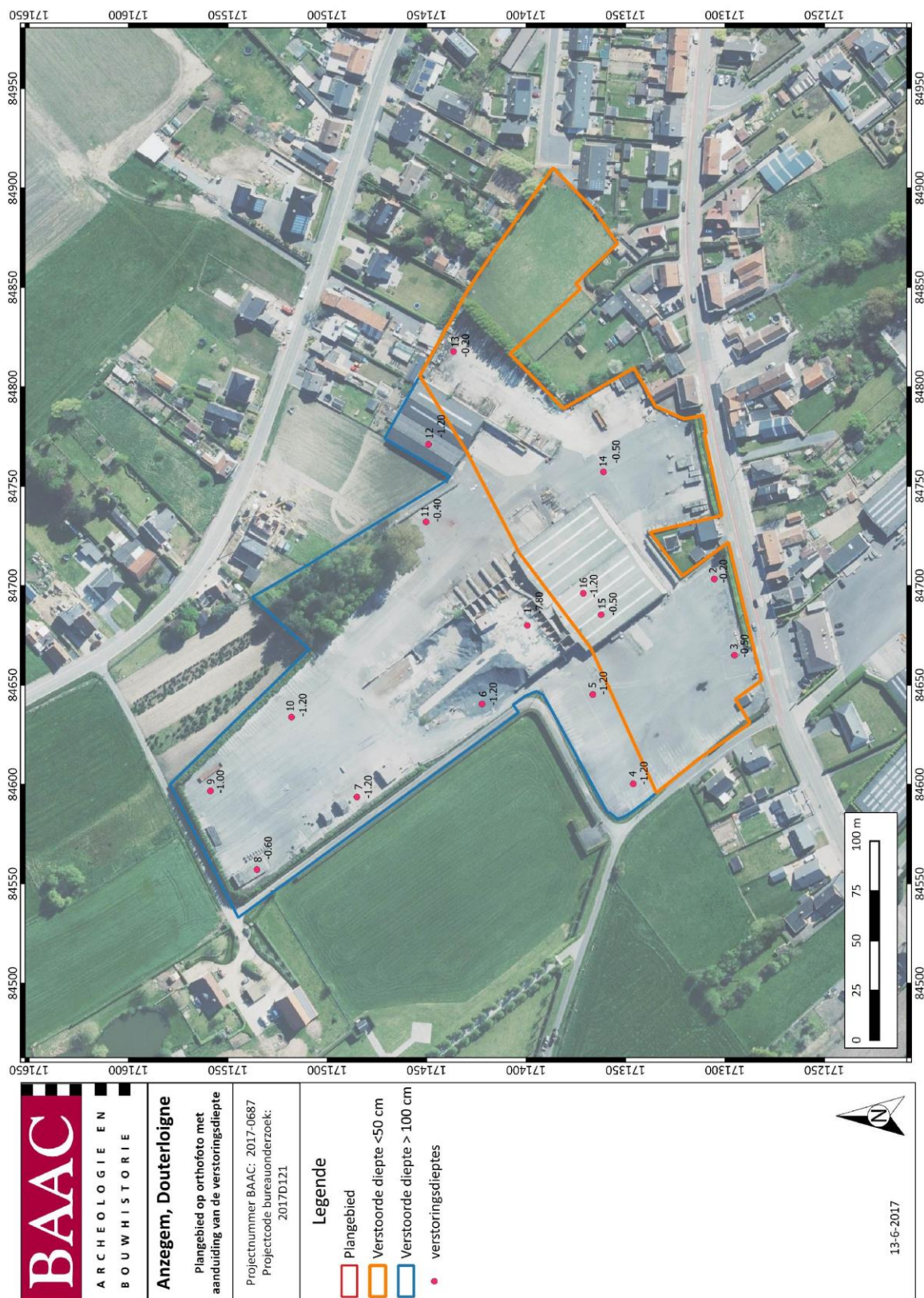
⁴ Zie bijlage 1.

Figuur 3: Plangebied met weergave van de gekende verstoringen⁵ op orthofoto⁶

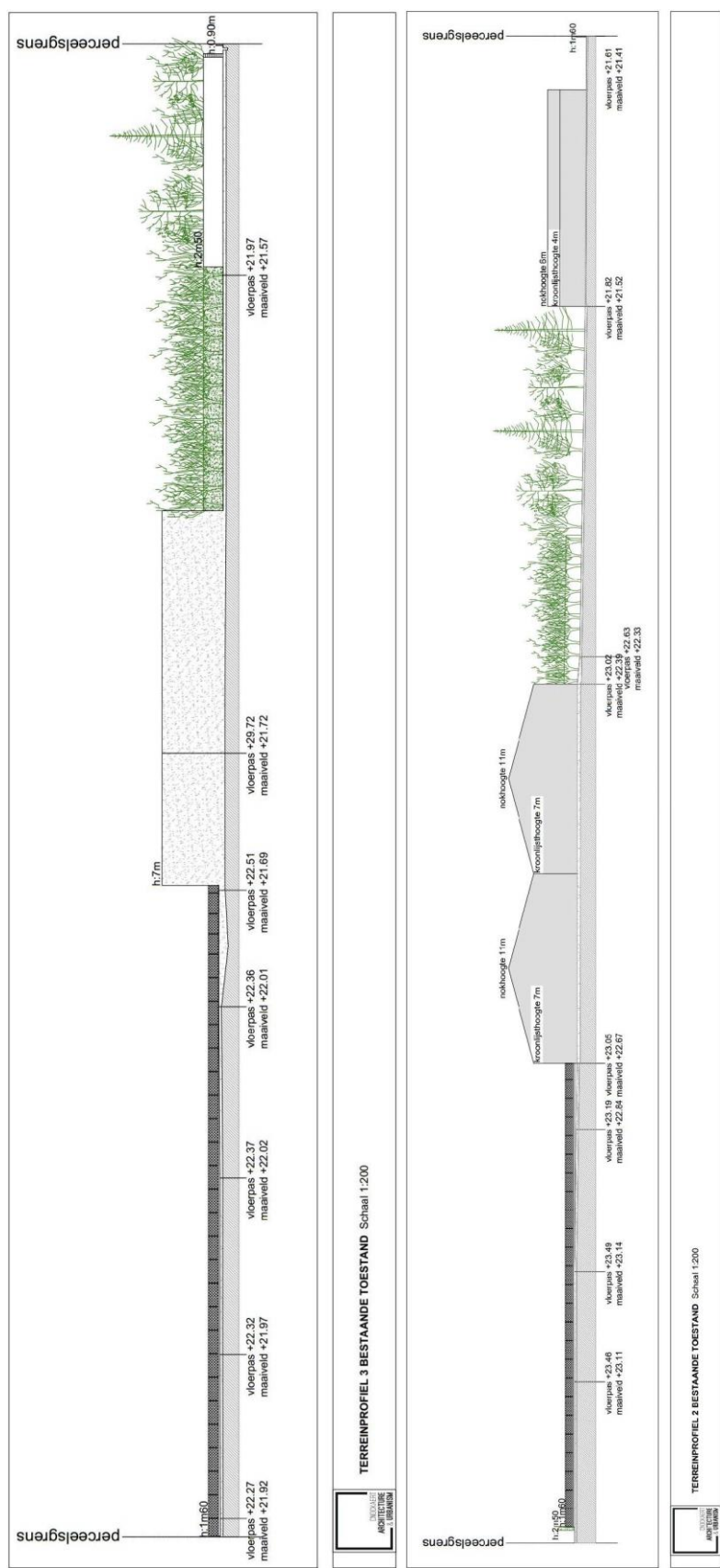
⁵ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

⁶ AGIV 2017d

Figuur 4: Plangebied op orthofoto⁷ met aanduiding van de verstoringdieptes. De boorprofielen zijn in detail raadpleegbaar in bijlage 1.

⁷ AGIV 2017p

Figuur 5: Vergelijking tussen de bestaande en de geplande hoogtes⁸

⁸ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

1.1.6 Randvoorwaarden

Aangezien er nog gebouwen en verhardingen aanwezig zijn binnen het plangebied, wordt eventueel verder vooronderzoek in een uitgesteld traject (na de sloop van de gebouwen/uitbraak van de verharding) uitgevoerd.

1.2 Werkwijze en strategie

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

1.2.1 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen zullen in dit bureauonderzoek behandeld worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Zijn er archeologische waarden aanwezig binnen het onderzoeksterrein?

Indien er archeologische waarden aanwezig kunnen zijn binnen het onderzoeksterrein:

- Wat is de aard van deze waarden?
- Wat is de impact van de geplande bodemingrepen op deze waarden?

1.2.2 Heuristiek

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende landschappelijke, geologische, archeologische, historische en geografische bronnen.

Een eerste stap bij het formuleren van een archeologische verwachting voor de onderzoekslocatie is deze te situeren binnen een breder landschappelijk kader. Hierbij wordt beroep gedaan op de gekende geografische en geologische bronnen en kaarten.

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto
- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart

- Bodemkaart

De geomorfologische kaart werd geconsulteerd en besproken binnen deze studie maar wegens eigendomsrechten niet weergegeven.⁹

De basis van de desktopstudie bestaat verder uit een historische studie van de onderzoekslocatie en zijn directe omgeving. Hierbij wordt de gekende archeologische en historische vakliteratuur over de onmiddellijke omgeving van het plangebied geconsulteerd.

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het plangebied door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19^e eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten. Naast de gangbare historische kaarten is ook Cartesius geraadpleegd.¹⁰

Volgende historische kaarten werden opgezocht en geanalyseerd:

- CAI-kaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Poppkaart
- Vandermaelenkaart
- Topografische kaart uit 1862, 1910 en 1962

De CAI-kaart wordt weergegeven met het grootschalig referentiebestand als onderkaart. De onmiddellijke omgeving rondom wordt op de Ferraris-, Atlas der Buurtwegen, Popp- en Vandermaelenkaart besproken. De beschrijving gebeurde onder meer op basis van de legende uit *België in kaart*.¹¹ Indien er een bijzondere locatie op te merken is, wordt deze, indien mogelijk, vernoemd bij naam en uitgebreider beschreven. De historische en archeologische kaarten worden gebruikt om een historisch-archeologische interpretatie van de locatie te bekomen.

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

⁹ DE MOOR & MOSTAERT 1993

¹⁰ CARTESIUS 2017

¹¹ BEYAERT e.a. 2006

1.3 Assessmentrapport

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie, cartografie en archeologie met betrekking tot het plangebied en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

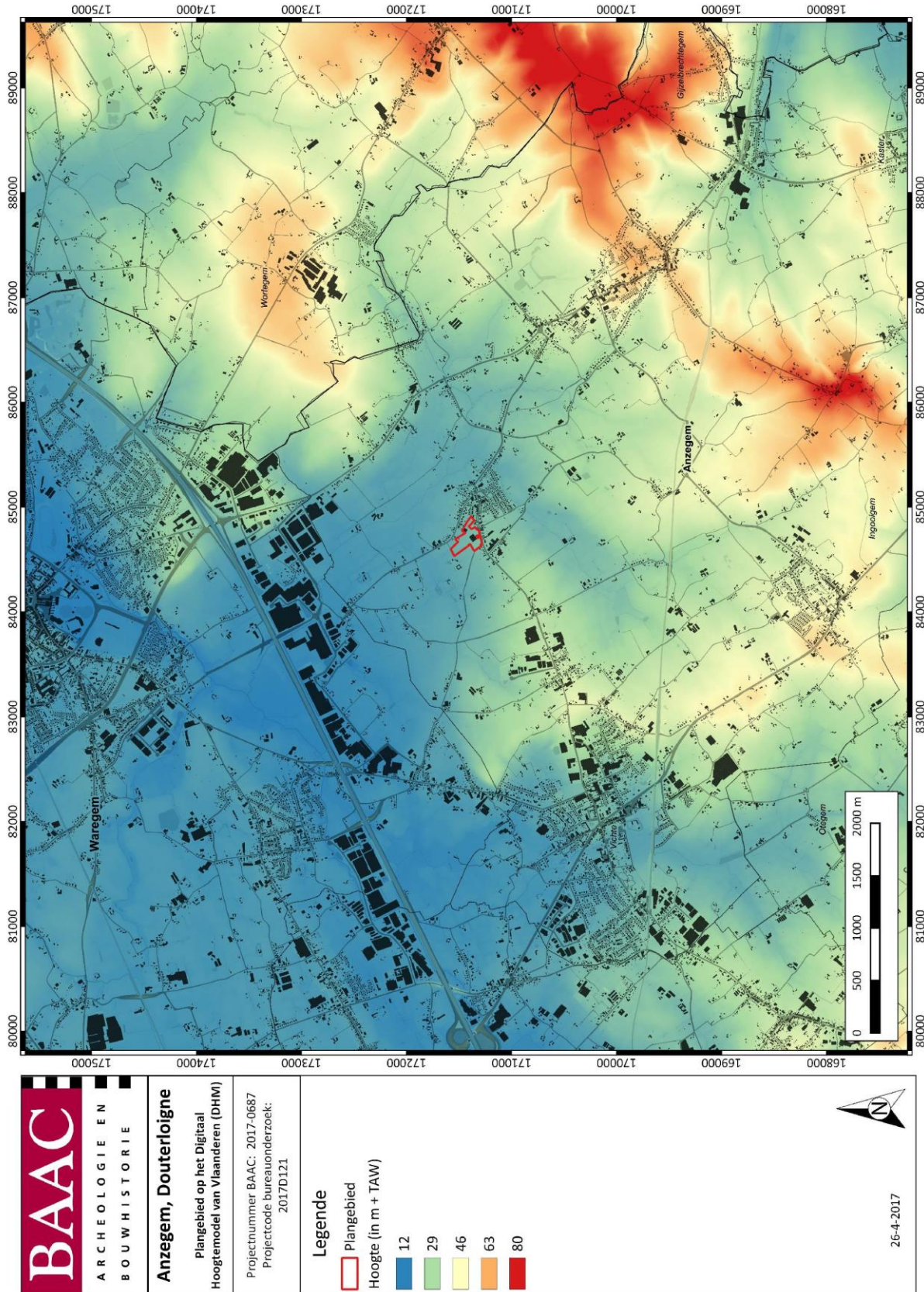
1.3.1 Landschappelijk kader

Hieronder volgt een overzicht van het grondgebruik en de aardkundige, hydrografische en fysisch-geografische gegevens van het plangebied.

Topografische situering

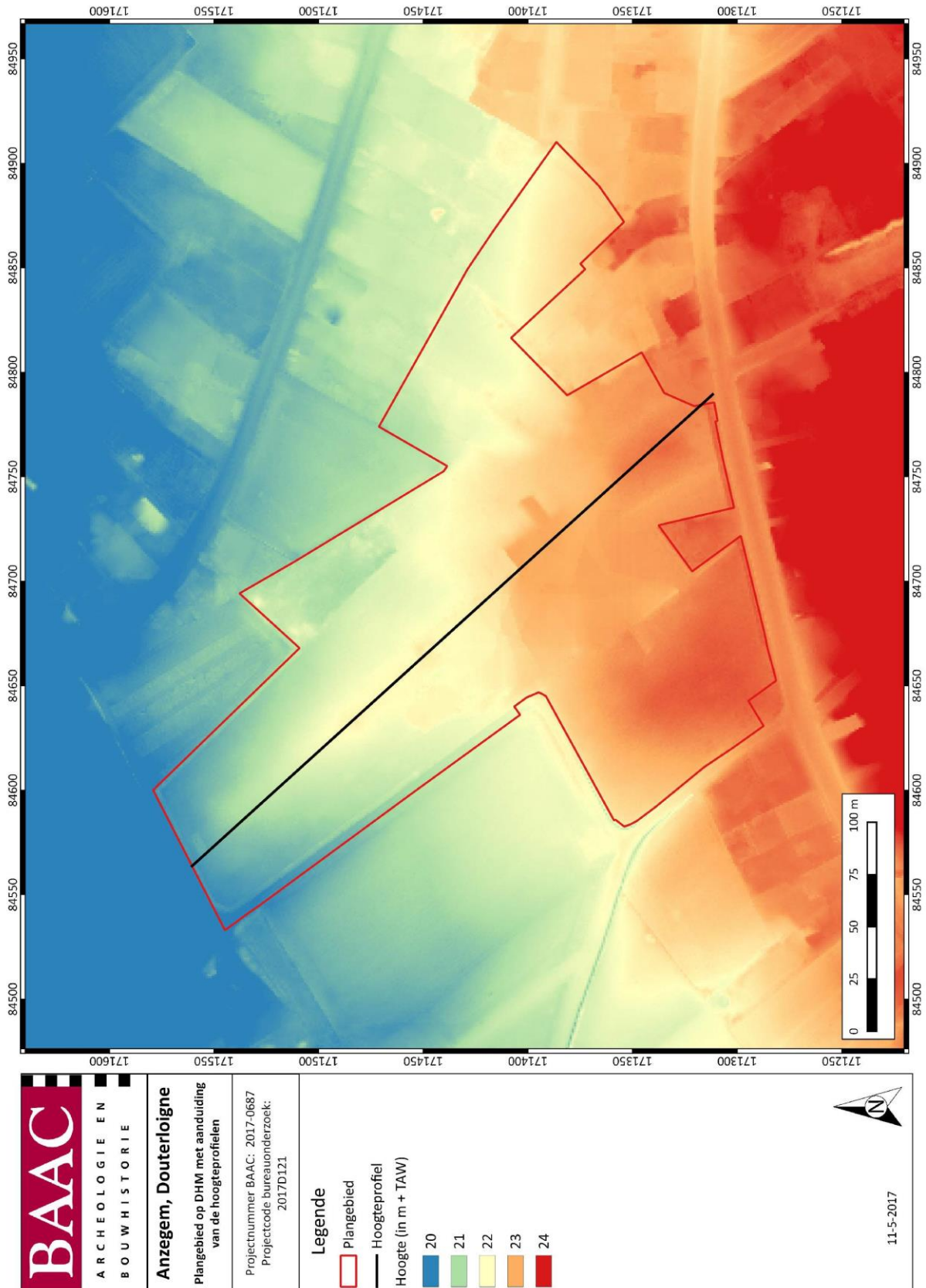
De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op Figuur 2. Het plangebied ligt in het noordwesten van de bebouwde kern van de Heirweg, een gehucht van de gemeente Anzegem. Ten zuiden van het plangebied ligt de Vichtsesteenweg, waarlangs zich bewoning bevindt. Naar het westen en noorden toe is een relatief open gebied bestaande uit weiden, akkers en villa's met parktuinen. Ten (noord-)oosten van het plangebied bevindt zich voornamelijk bewoning.

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 19,5 en 23,5 m + TAW. Het terrein helt af naar het noorden toe (Figuur 6).

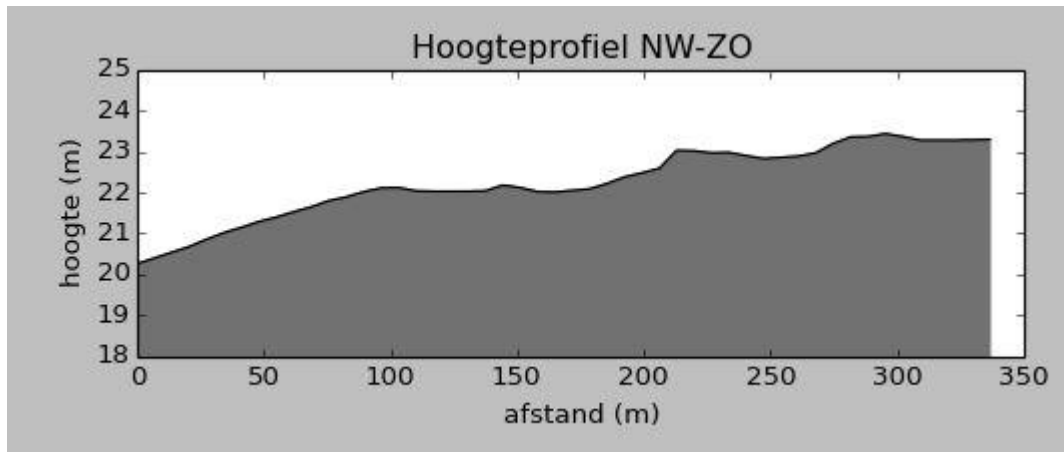
Figuur 6: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM)¹²

¹² AGIV 2017b

Figuur 7: Plangebied en hoogteprofielen op het DHM¹³

¹³ AGIV 2017b

Figuur 8: Hoogteverloop terrein¹⁴

Landschappelijke en hydrografische situering

Het plangebied is gelegen in de West-Vlaamse zandleemstreek, in het interfluvium tussen de Leie en de Schelde. Het interfluvium tussen de Leie en de Schelde is opgedeeld in twee zones, namelijk het zandig interfluvium dat de streek ten zuiden van Waregem (inclusief Anzegem) behelst, en het lemig interfluvium, dat vooral het zuidoostelijke deel van het gebied tussen beide riviervalleien in beslag neemt. Het zandig interfluvium behoort tot het Leiebekken en wordt doorsneden door beken als de Kasselrijbeek, de Maalbeek-Gaverbeek, Zaubeeek,... Het interfluvium manifesteert zich als een heuvelkam die afloopt naar de respectievelijke valleien van de Leie en de Schelde.¹⁵ Het plangebied is gelegen op de grens tussen beide interfluvia, net binnen het zandig interfluvium.

Volgens de kaart van de Traditionele Landschappen in Vlaanderen valt het plangebied in de "Zandstreek binnen de Vlaamse Vallei". De Vlaamse Vallei is een depressie die door fluviale processen is uitgeschuurd vanaf het Midden-Cromerien en in de loop van het Weichselien opgevuld is geraakt. In het Laat-Pleistoceen (130.000-11.650 BP) werd de Vlaamse Vallei in haar definitieve vorm uitgeschuurd. Het diepste punt van deze uitschuring werd bereikt op de overgang van het Eemien (130.000-117.000 BP) naar het Weichselien (117.000 BP-11.650 BP). In deze periode waren de Leie en de Schelde meanderende rivieren met een sterk veranderende loop. In de Leievallei werd toen een zeer brede vlakte uitgeschuurd, die breder was dan de vallei van de Schelde. In het Weichselien werd het klimaat kouder en verkregen de rivieren als gevolg hiervan een vlechtend geulenpatroon. Tijdens de lente werd door het smeltwater zand en leem afgezet over de ganse breedte van de vallei. Tijdens de daaropvolgende zomer nam het debiet af en trok het water zich terug naar het hoofdstroomgebied. In de actieve geulen werd nog steeds zand afgezet, terwijl in de depressies in de valleivlakte leem sedimenteerde. Tijdens het Laatglaciaal (de laatste fase van het Weichselien, 14.640-11.650 BP) en in het Holoceen (11.650 BP tot nu) verbeterde het klimaat opnieuw en verkreeg de Leie opnieuw een meanderend patroon. In deze periode heeft zij zich als een *underfit river* ingesneden in de brede vallei.¹⁶

Vanaf 1965 werd de Leie rechtgetrokken in het kader van een grootschalig moderniseringsprogramma dat de waterafvoer moest verbeteren en de rivier bevaarbaar maken voor grotere schepen. Hierbij werd de rivier in verregaande mate rechtgetrokken, waarbij dijken werden aangelegd, oevers verstevigd en oude meanders afgesneden. Als gevolg hiervan werd het historische landschapspatroon

¹⁴ AGIV 2017b

¹⁵ Anon 2008

¹⁶ DE MOOR 1997

deels weggevaagd en werden veel van de oorspronkelijke gras- en meerslanden opgehoogd voor landbouw, industrie en bewoning.¹⁷

Paleogeen en Neogeen (Tertiair)

De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door afzettingen van het Lid van Moen (KoMo), behorende tot de Formatie van Kortrijk. Deze afzettingen bestaan uit grijze klei tot silt. Het sediment is kleihoudend en bevat meerdere kleiige laminae. Als bijmenging komt het fossiel nummulites planulatus voor, hoewel de afzettingen van de Formatie van Kortrijk over het algemeen weinig macrofossielen bevatten. De afzettingen van de Formatie van Kortrijk zijn oude mariene afzettingen die in het Vroeg-Eoceen (54,8-49 miljoen jaar geleden) werden afgezet. Naast het Lid van Moen behoren ook het Lid van Aalbeke, Saint-Maur en Mont-Héribu tot deze formatie (Figuur 9).¹⁸

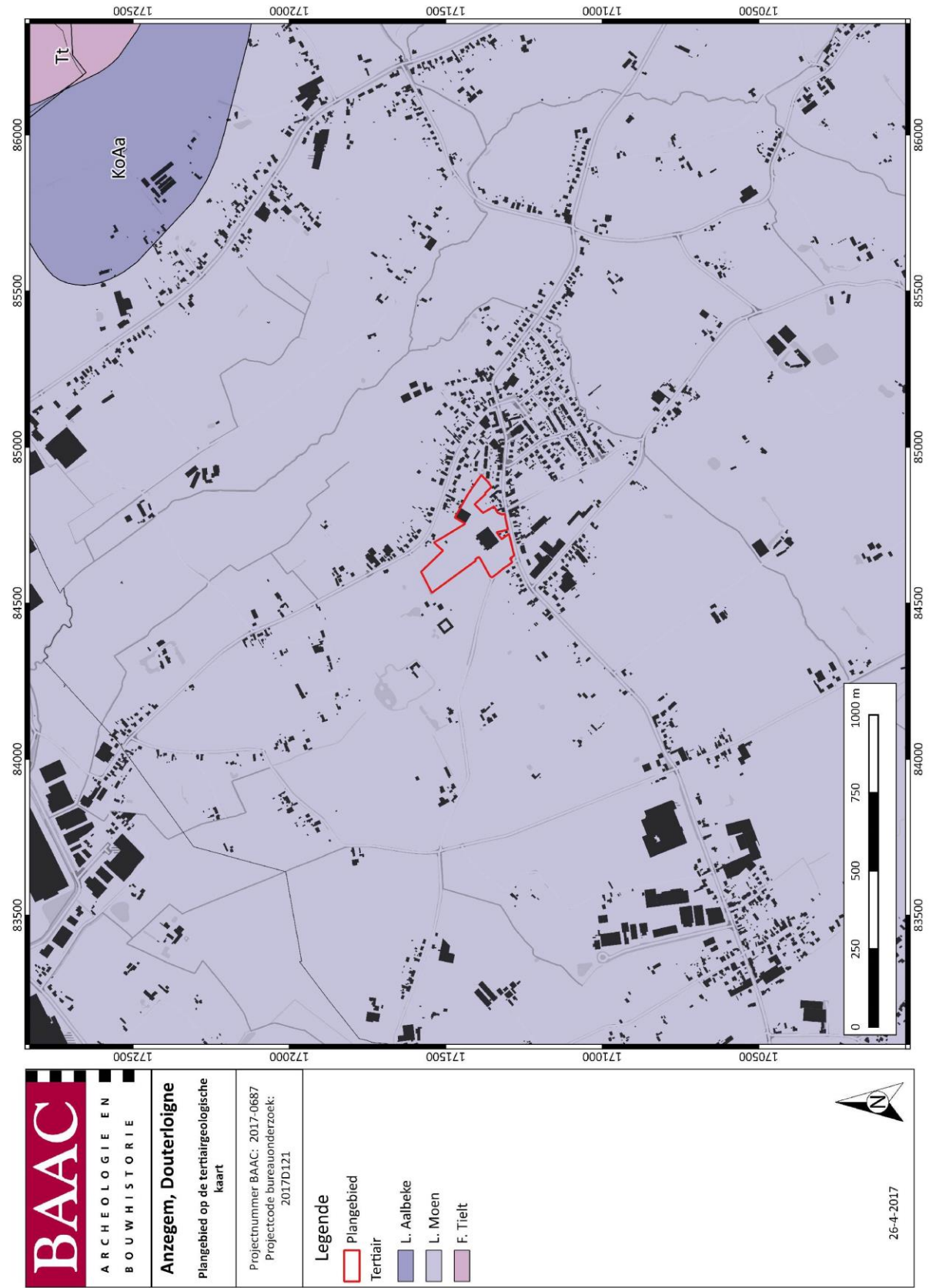
Quartair

Op de Quartairgeologische kaart 1:200.000 is het plangebied gekarteerd als 1b. Dit bestaat uit hellingsafzettingen van het Quartair en/of eolische afzettingen van het Weichseliaan, bestaande uit zand of silt. Ter hoogte van het plangebied zitten we in het overgangsgebied en is er een alternatie van zand en leemlagen met verschillende diktes. Dit werd afgedekt door zandige eolische afzettingen van het Holoceen. Gezien de geringe dikte hebben deze eolische afzettingen meestal geen duidelijke morfologische betekenis (Figuur 10).

Op de Quartairgeologische kaart 1:50.000 bevinden er zich zandige tot zandlemige eolische afzettingen die mogelijk een alternatie van zand- en siltlagen vertonen en bedekt zijn door eolische afzettingen. Dit heeft bijgevolg dezelfde geologische opbouw weer, als op de quartairgeologische schaal 1:200.000 (Figuur 11).

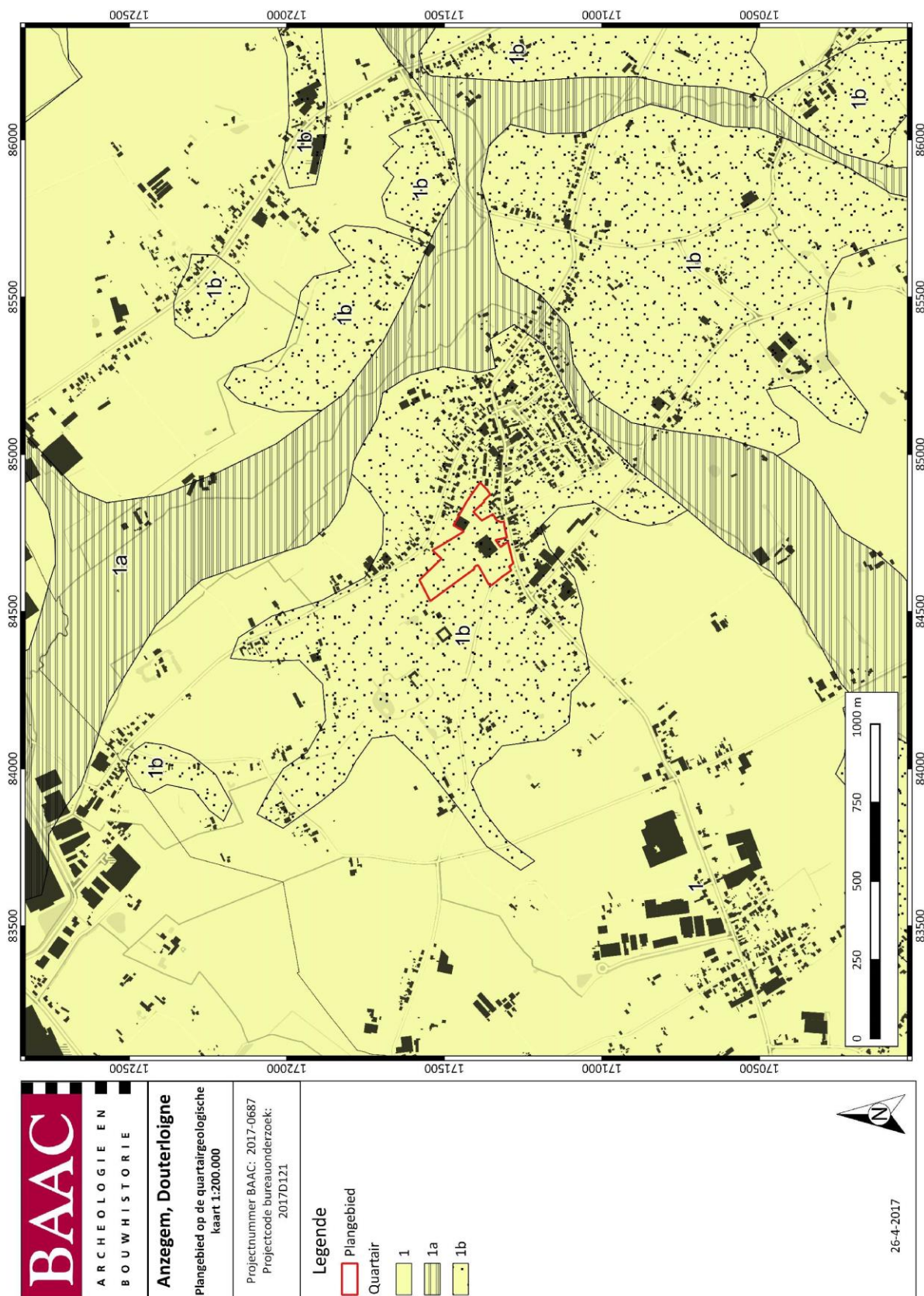
¹⁷ Anon 2008

¹⁸ DOV VLAANDEREN 2017b

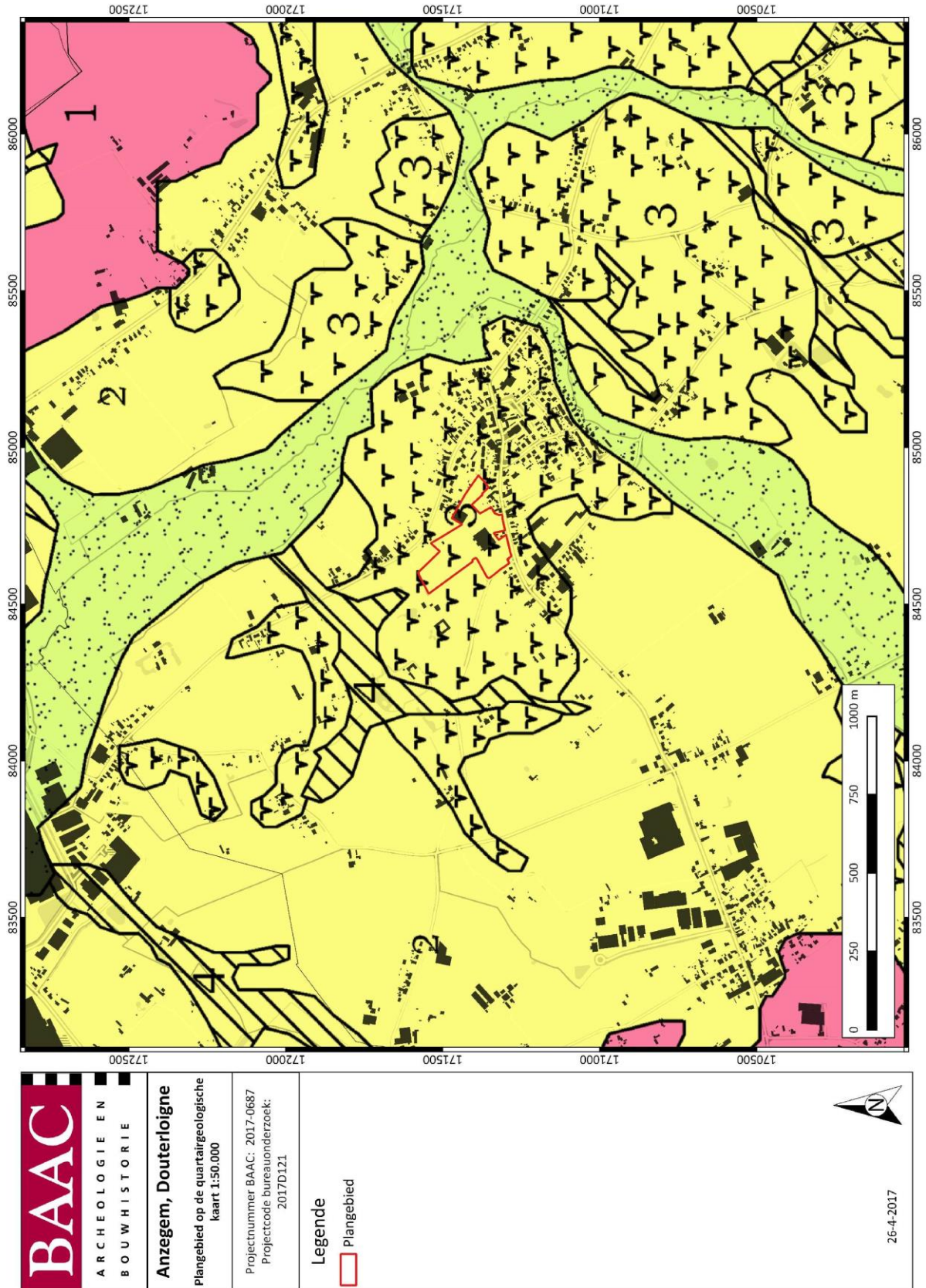
Figuur 9: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart¹⁹

¹⁹ DOV VLAANDEREN 2017b

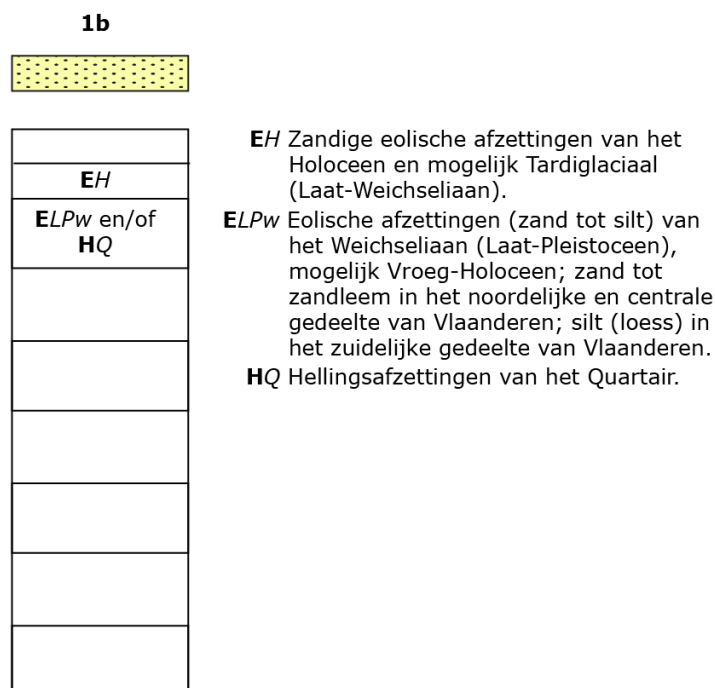
Figuur 10: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:200.000²⁰

²⁰ DOV VLAANDEREN 2017c

Figuur 11: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:50.000²¹

²¹ DOV VLAANDEREN 2017c

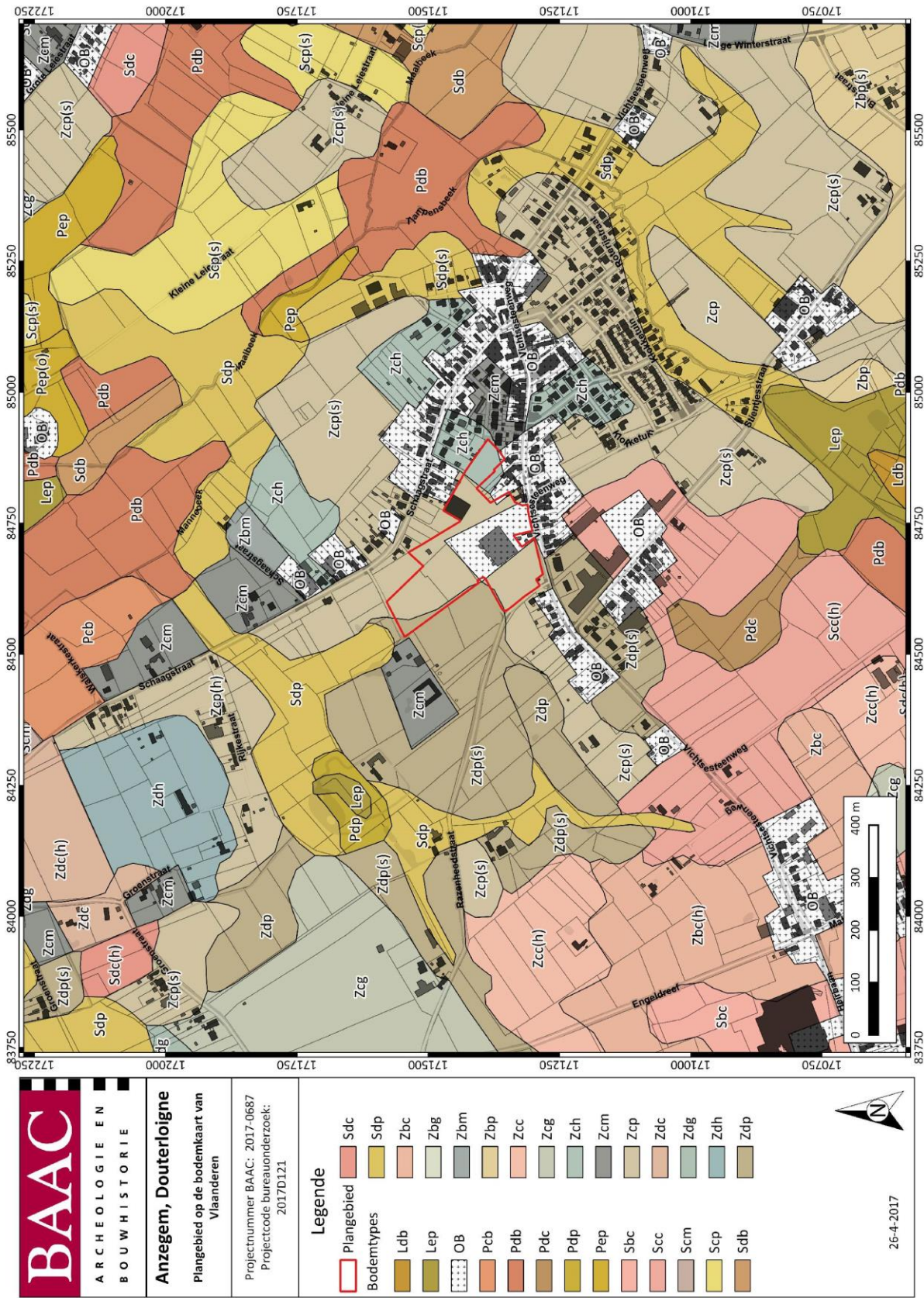
Figuur 12: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart betreffende het plangebied²²

Bodem

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied als 4 verschillende bodemtypes geclassificeerd (Figuur 13).

- OB: bebouwde zones. Deze komen enkel centraal in het terrein voor, waar de grootste loodsen zich bevinden.
- Zcp(s): matig droge zandbodem met een bedolven profiel. Bij deze bodem beginnen er zich roestverschijnselen voor te doen op een diepte van 60 à 90 cm. Dit bodemtype is over het gehele terrein verspreid.
- Zdp(s): matig natte zandbodem met een bedolven profiel. De Ap horizont is meestal 20 à 30 cm dik en de C-horizont is kalkhoudend. Deze komt enkel in beperkte mate voor in het noordwesten van het terrein.
- Zch: matig droge zandbodem met verbrokkelde ijzer en/of humus B-horizont. De Ap-horizont bevindt zich op een diepte van 40 à 50 cm en de B-horizont meestal op een diepte van 60 à 90 cm. Deze komt enkel in beperkte mate voor in het oosten van het terrein.

²² DOV VLAANDEREN 2017c

Figuur 13: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen²³

²³ DOV VLAANDEREN 2017a

1.3.2 Historisch kader

De oudste vermelding van Anzegem komt uit de 10e eeuw, wanneer een zekere Rodgerus in het jaar 960 een schenking doet van Anzegem (Ansoldingehem) met boerderij, kerk, huizen, gronden, bossen, weiden en graslanden aan de Gentse Sint-Pietersabdij. Deze schenking wordt later nog door koning Hendrik I van Frankrijk bevestigd in 1038.²⁴

In de tweede helft van de 16^e eeuw, de periode van de godsdiensttroebelen, zorgen plundertochten ervoor dat 9/10 van het landbouwgebied van Anzegem er verlaten en onbewerkt bij gaat liggen. In 1581 was ook het bevolkingsaantal met 2/3 gedaald. De streek van Avelgem wordt bovendien in de periode van 1640-1644 en gedurende de negenjarige oorlog (1688-1697) door Franse en Engelse troepen geplunderd en gebrandschat. In de jaren 90 van de 18^e eeuw zou opnieuw een woelige periode aanbreken, na een korte rustige periode onder de Oostenrijkse Habsburgers.

Anzegem behoort tot de kasselrij Oudenaarde tot aan de Franse bezetting (1795). Samen met Avelgem en Petegem is Oudenaarde op dat moment een van de drie Hoofdpointerijen van de Heuverkasselrij. Wanneer de oude bestuursvormen worden afgeschaft, valt de gemeente onder het departement van de Leie (later de provincie West-Vlaanderen), arrondissement Kortrijk.

Anzegem kent geen noemenswaardige industriële bedrijvigheid voor 1914, met uitzondering van vlas- en katoennijverheid. Na de oorlog vestigen zich hier wel enkele textielbedrijven, die zich voornamelijk lokaliseren in de nabijheid van het huidige station.²⁵

Voor het gehucht Heirweg, waar het plangebied zich bevindt, zijn geen historische bronnen gevonden. Vanaf de 18^e eeuw vormde dit gehucht zich vermoedelijk langzaam. Op de kaart van Ferraris zijn er slechts een kleine verspreide bewoning te zien. De straat die naast het plangebied loopt, de Vichtsesteenweg, is reeds te zien op de kaart van Ferraris en loopt waarschijnlijk nog verder terug. Er zijn echter nog geen indicaties geweest die een specifiekere datering toelaten.

De oudste bruikbare cartografische bron voor plangebied is de kaart van Ferraris.

Ferraris (1771-1778)

De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van Joseph de Ferraris, een generaal bij de Oostenrijkse artillerie en veldmaarschalk in de Oostenrijkse Nederlanden. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied.²⁶

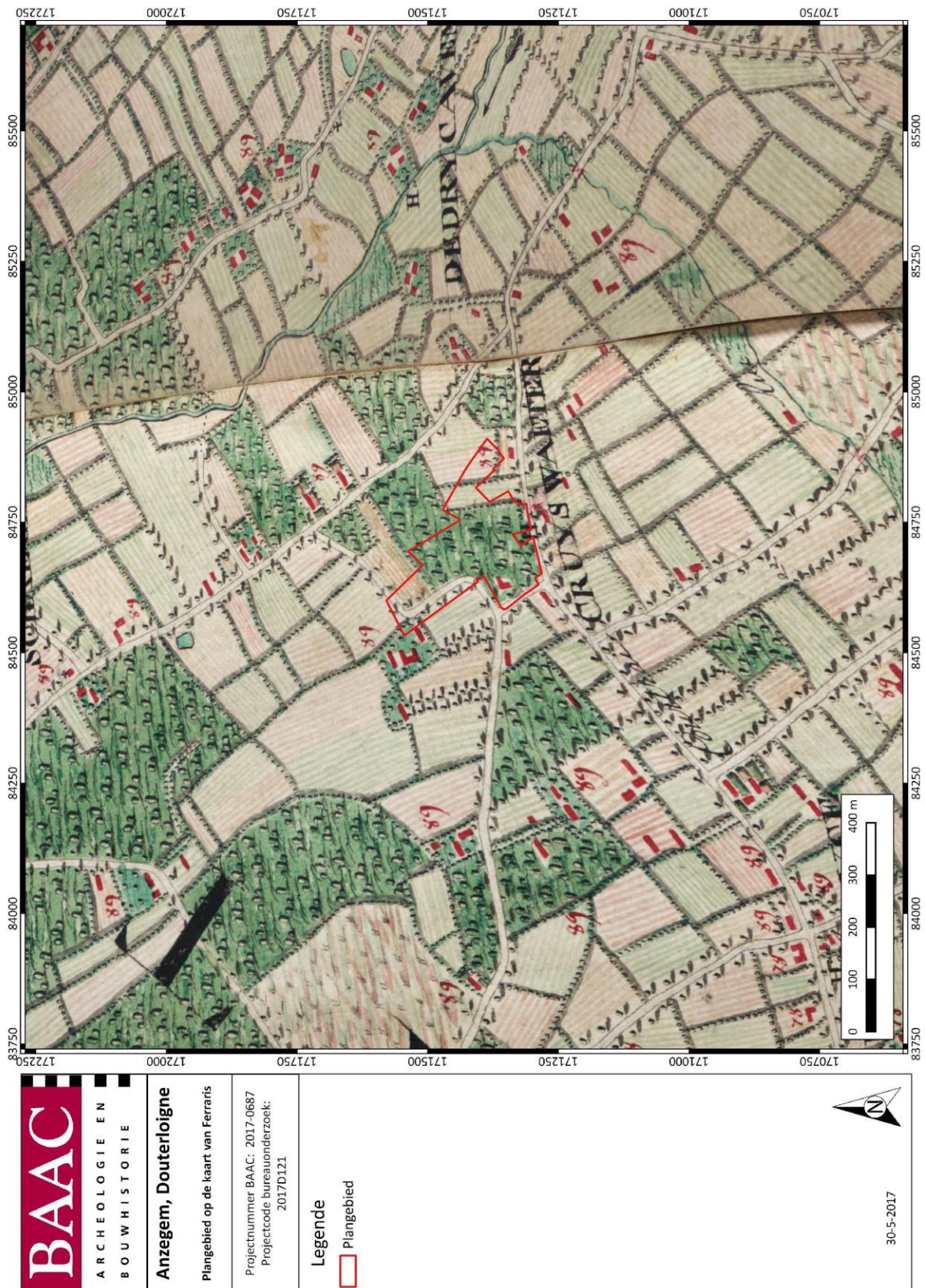
Op de Ferrariskaart is te zien dat het plangebied voor een groot deel bebost was. Het is niet geweten of dit een bos was, of eerder een boomgaard. Binnen de bebossing is wel duidelijk een gebouw aanwezig. In het noorden en het zuidoosten van het plangebied zijn akkers aanwezig. De wegen die rondom het plangebied te zien zijn, zijn allen vandaag nog steeds aanwezig. Van het gehucht Heirweg is nog geen sprake.

In de ruimere omgeving is te zien dat de regio voornamelijk bestaat uit landbouwgronden, met hier en daar verspreide bosgronden (Figuur 14).

²⁴ IOE 2017; ID: 122082

²⁵ IOE 2017; ID: 122082

²⁶ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2016

Figuur 14: Plangebied op de Ferrariskaart²⁷

²⁷ GEOPUNT 2017b

Vandermaelen (1846-1854)

Een volgende bron zijn de Vandermaelenkaarten, die gemaakt zijn door Philippe Vandermaelen. Zijn gedetailleerde (schaal 1:20.000) *Carte topographique de la Belgique* is tussen 1846 en 1854 gemaakt en bestaat uit 250 folio's.²⁸

Ter hoogte van het plangebied is te zien dat het bosbestand sterk is afgenomen. Het beperkt zich enkel nog tot het gebied direct ten noordoosten van het plangebied. Daarnaast is de woning die zichtbaar was binnen deze bospartij verdwenen. In de omgeving van het plangebied is de situatie grotendeels hetzelfde gebleven, enkel de verspreide bospartijen lijken verminderd en versnipperd te zijn (Figuur 15).

Atlas der Buurtwegen (1843-1845)

Een andere 19^e-eeuwse kadasterkaart is de Atlas der Buurtwegen. Deze atlas werd opgemaakt in opdracht van de wetgever en had als doel om ondubbelzinnig aan te duiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.²⁹

In het plangebied wordt zo goed als dezelfde situatie weergegeven als op de Kaart van Vandermaelen. De verschillende bospartijen zijn niet afgebeeld, dit is niet omdat ze verdwenen zijn maar omdat deze niet weergegeven worden op de kadasterkaart (Figuur 16).

Popp (1842-1879)

De Poppkaarten zijn het levenswerk van Philippe-Christian Popp (1805-1879). Van 1842 tot aan zijn dood in 1879 werkte hij aan zijn atlas. Ongeveer alle gemeenten van de toenmalige provincies Brabant, Henegouwen, Luik, Oost- en West-Vlaanderen had hij getekend en gedrukt.³⁰

De situatie is dezelfde als op de Atlas der Buurtwegen (Figuur 17).

Daarnaast werden nog drie topografische kaarten geraadpleegd: Deze van 1862, 1910 en 1960.

Op de topografische kaart van 1862 is de spoorweg Ingelmunster-Anzegem duidelijk zichtbaar. Ze was nog niet in gebruik, dit gebeurde pas in 1868, waardoor het mogelijk is dat de spoorweg zich er nog niet daadwerkelijk bevond en slechts gepland was. Zoals eerder vermeld liep deze spoorlijn recht door het plangebied. Het station bevond zich direct ten noorden van het plangebied (Figuur 18).

Op de kaart van 1910 is de situatie grotendeels hetzelfde. De bospartij in het noordoosten van het plangebied is wel definitief verdwenen. Daarnaast lijkt het ook dat het station zich verplaatst heeft. Deze bevindt zich nu direct ten zuiden van het plangebied aan de andere kant van de Vichtsesteenweg. De naam Heirweg komt hier ook voor de eerste maal voor (Figuur 19).

Op de kaart van 1960 is te zien dat de spoorweg verdwenen is, de loop ervan is wel nog steeds zichtbaar in de percelering (Figuur 20).

²⁸ GEOPUNT 2017f

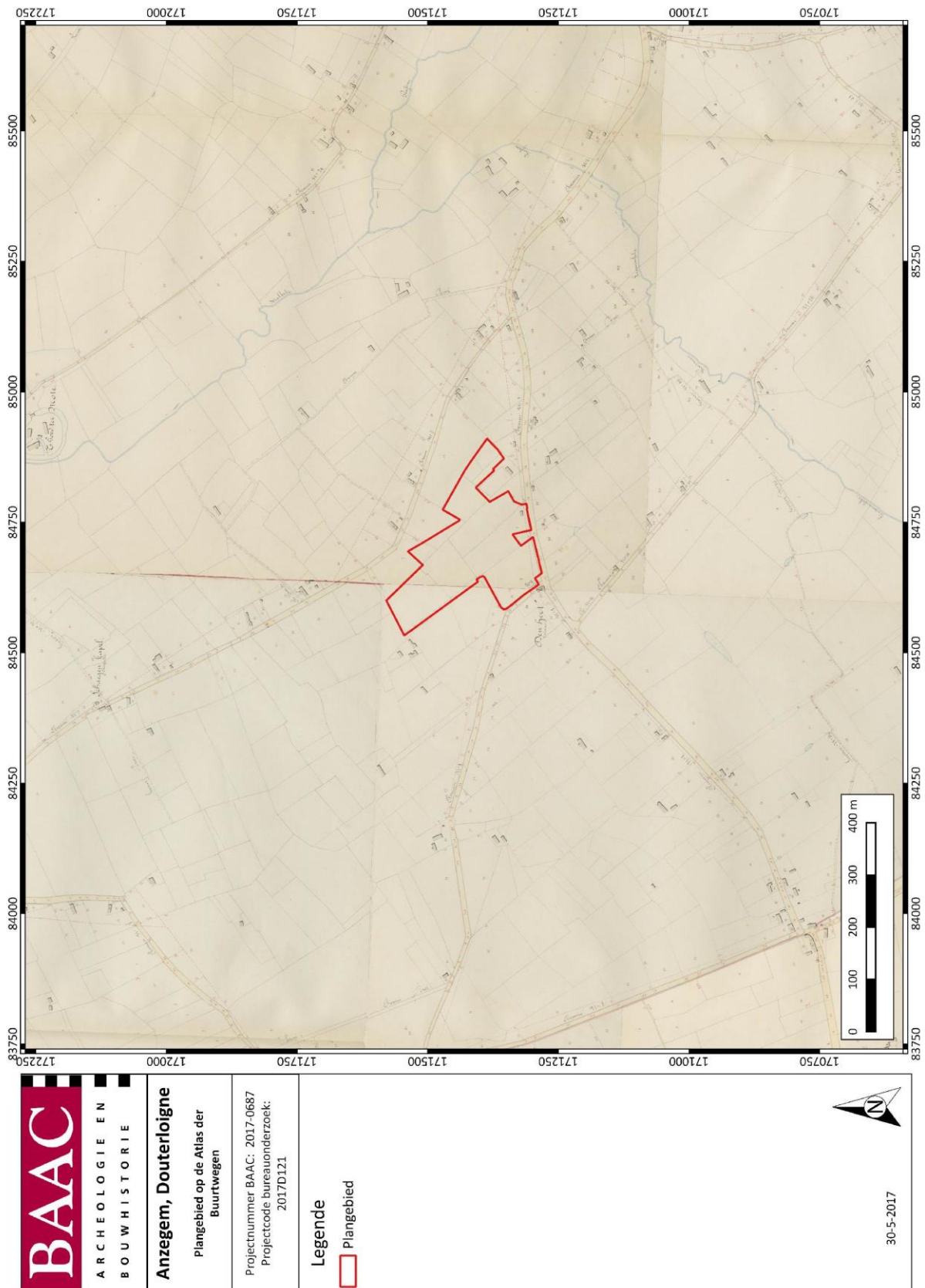
²⁹ GEOPUNT 2017e

³⁰ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2016

Figuur 15: Plangebied op de Vandermaelenkaart³¹

³¹ GEOPUNT 2017c

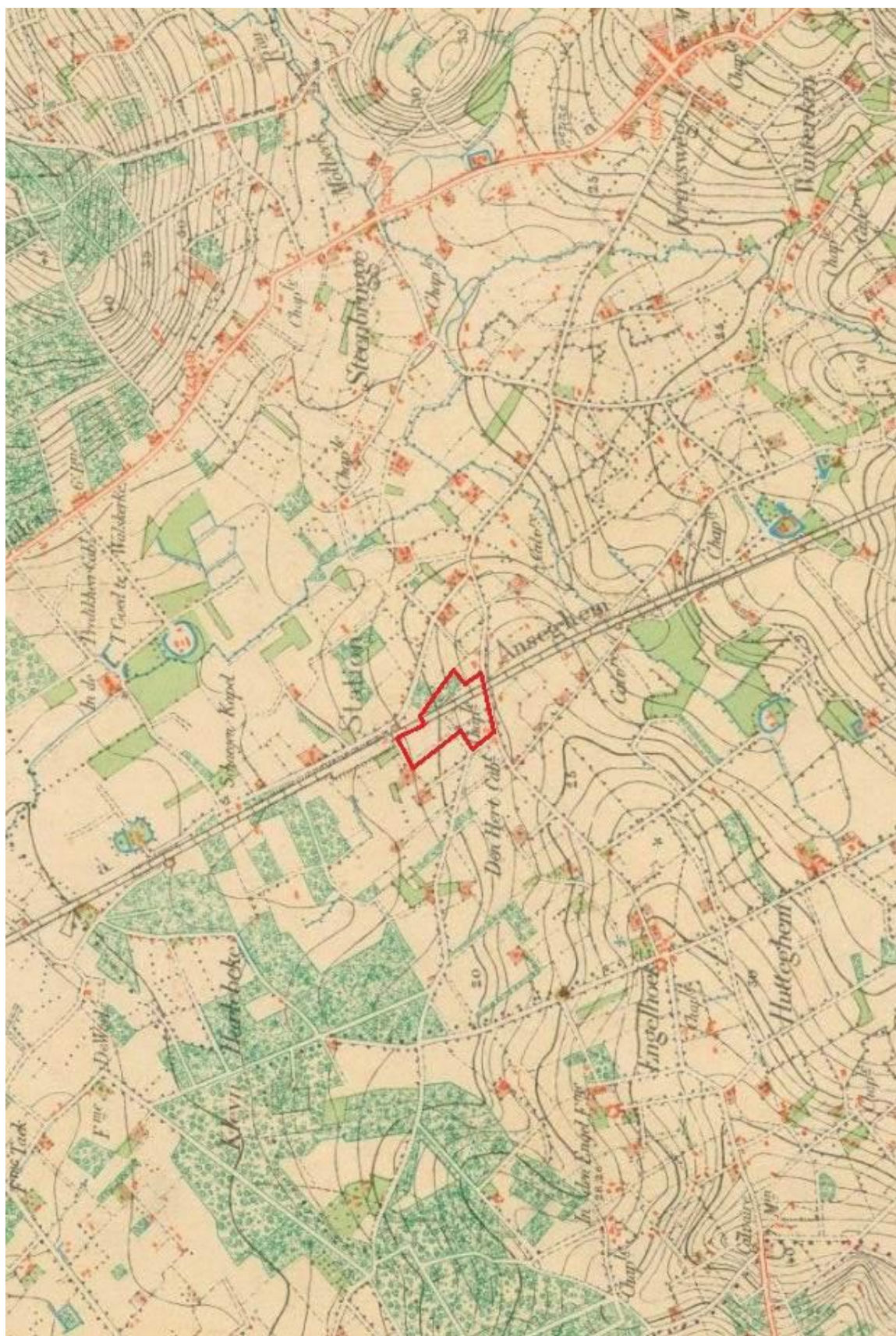

Figuur 16: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen³²

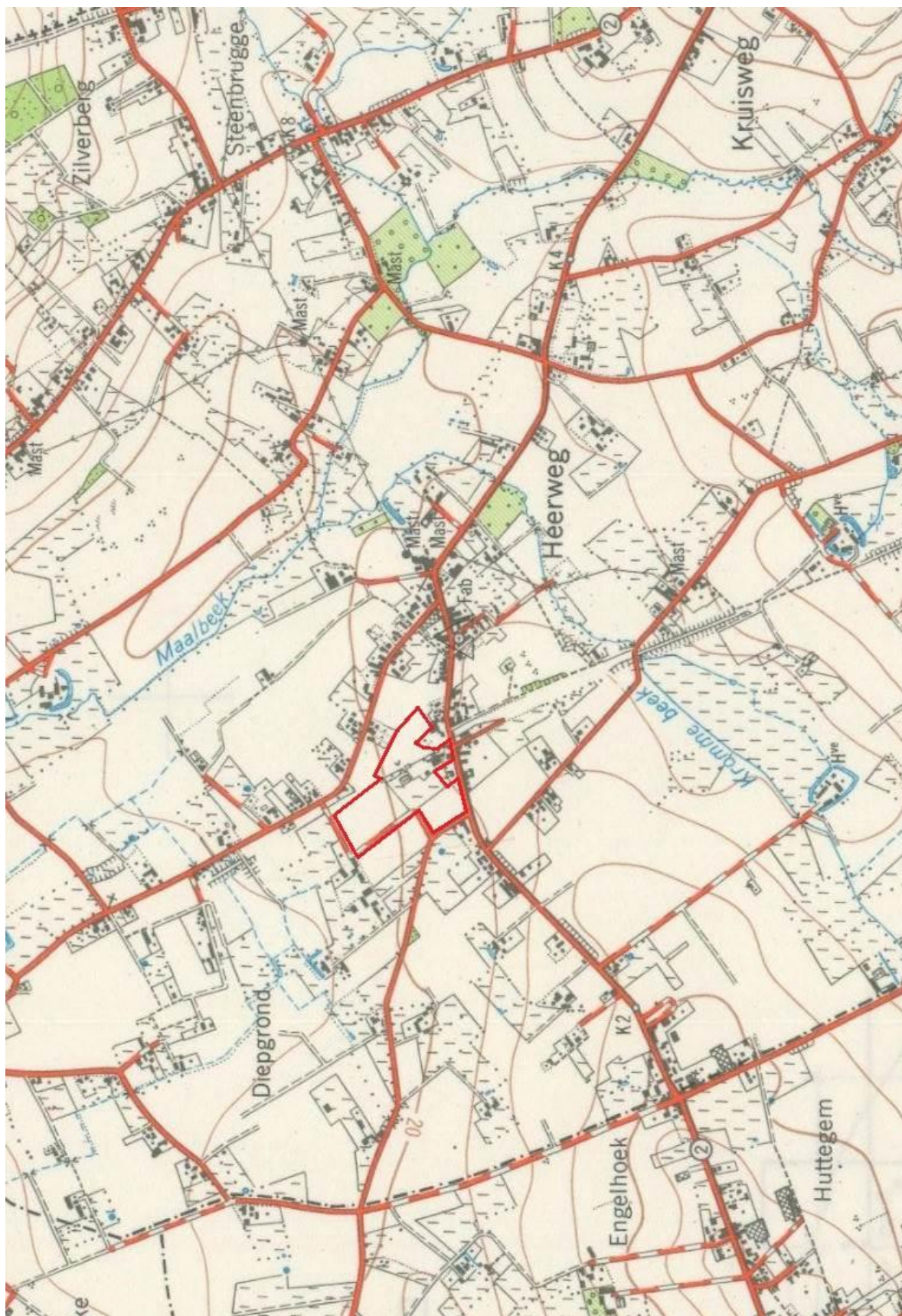
³² GEOPUNT 2017a

³³ GEOPUNT 2017d

³⁴ CARTESIUS 2017

Figuur 20: Plangebied op de topografische kaart uit 1960³⁶

³⁶ CARTESIUS 2017

1.3.3 Archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt ons om een inschatting te maken over het archeologisch potentieel van het plangebied.

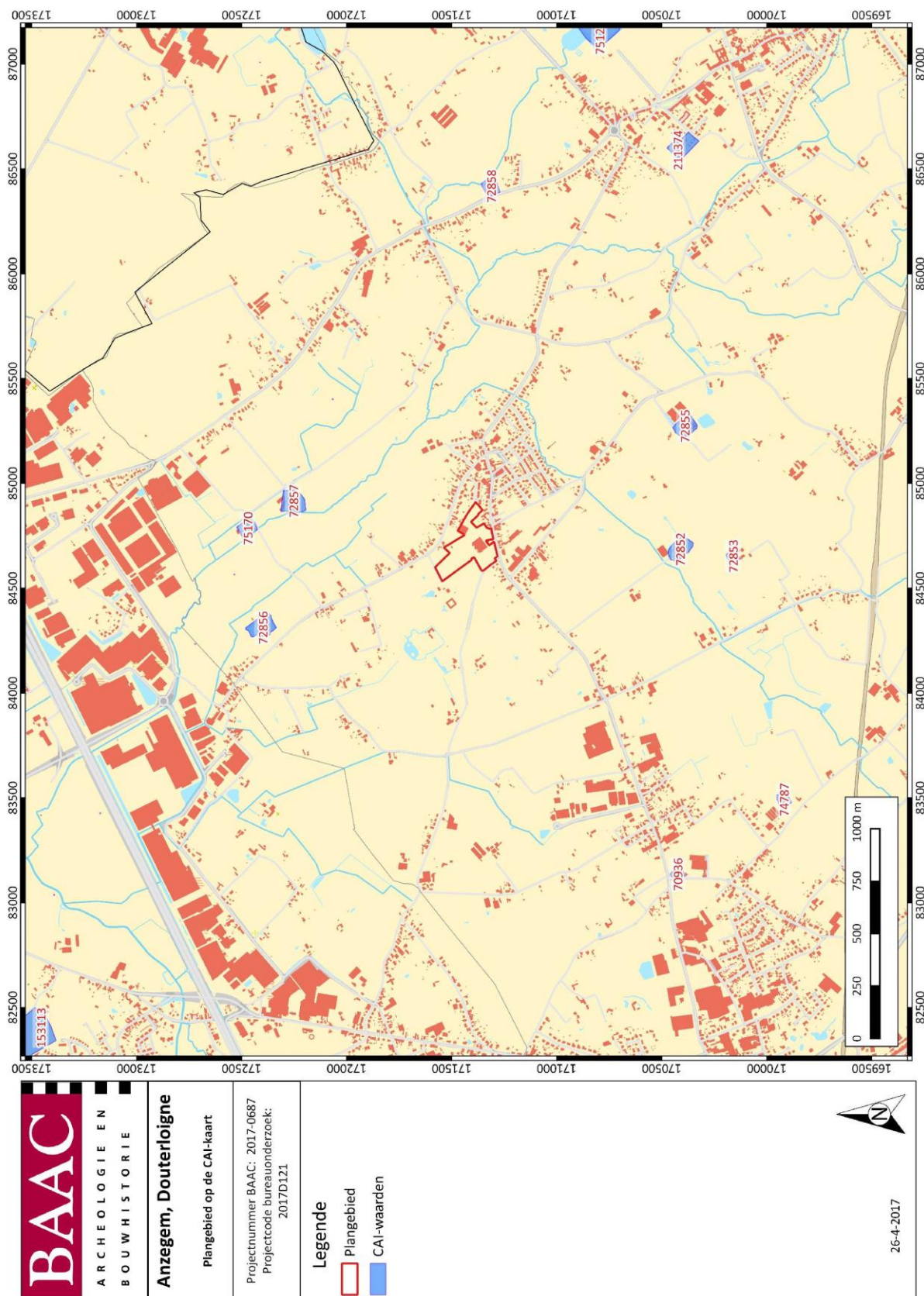
Voor het plangebied zelf zijn geen archeologische waarden gekend (Figuur 21).³⁷ Rondom het projectgebied werd een aantal meldingen teruggevonden (Tabel 1).

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.³⁸

CAI-NUMMER	OMSCHRIJVING
70936	STENEN MOLEN – 19 ^E EEUWSE MOLEN EN LITHISCHE PIJLPUNT/AFSLAGEN/KERN
72852	GOED TEN HOUTE – SITE MET WALGRACHT
72853	GOED TER MORREN/TER MOTEN – SITE MET WALGRACHT
72855	GOED TEN HEEDE – SITE MET WALGRACHT
72856	HOF TER SCHAEGEN – SITE MET WALGRACHT
72857	GOED TE WULFSKERKE – SITE MET WALGRACHT
72858	GOED TER REYEN/TER LEIJEN – SITE MET WALGRACHT
74787	ST-ANTONIUSSTRAAT 106 – SITE MET WELGRACHT (THANS VERDWENEN)
75129	KASTEEL VAN HEMSRODE – 13 ^E , MOGELIJK 10 ^E EEUWS KASTEEL
75170	WATERMOLEN EN HOF TER WALSKERKE – HOEVE MET WATERMOLEN
153113	WAREGEM CIRKELVORMIGE STRUCTUUR 1 – GRAFHEUVEL
211374	NIEUWPOORTSTRAAT – LOSSE ROMEINSE SPOREN

³⁷ CAI 2017

³⁸ CAI 2017

Figuur 21: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart³⁹

³⁹ CAI 2017

Er is nog amper archeologische onderzoek gebeurd in de regio. Hierdoor zijn de meeste aanwezige archeologische waarden dan ook sites met walgracht of gelijkaardige structuren (9 van 12). De vondsten die eruit springen zijn CAI 70936, CAI 153113 en CAI 211374.

Bij CAI 70936 bevindt zich een molen die in 1848 gebouwd werd. Daarnaast werden ook enkele vondsten gedaan uit de steentijd. Er werd een driehoekige pijlpunt gevonden die in het neolithicum gedateerd kon worden. Daarnaast waren ook enkele afslagen en een kernblok van grijze vuursteen aanwezig. Deze konden echter niet nauwkeuriger gedateerd worden.

CAI 153113 betreft een grafheuvel die werd waargenomen aan de hand van luchtfotografie. De aanwezigheid van deze grafheuvel, of een eventuele datering ervan, kon nog niet bevestigd worden door middel van een opgraving.

In 2014 werd in de Nieuwpoortstraat van Anzegem (CAI 211374) een archeologisch vooronderzoek door middel van proefsleuven uitgevoerd door BAAC Vlaanderen. Hierbij werden er verschillende Romeinse sporen blootgelegd, waaronder kuilen, greppels, en paalkuilen, die vermoedelijk toebehoorden aan een nederzetting. Op basis van de resultaten van het vooronderzoek werd geadviseerd om verder onderzoek uit te voeren, maar dit voorstel werd weerlegd door het Agentschap Onroerend Erfgoed.⁴⁰

Recent archeologisch onderzoek in de regio

Nog in 2014 werd er een archeologisch opgraving uitgevoerd aan de straat 'Ter Schabbe' door Ruben Willaert bvba. Hierbij werden sporen gevonden uit verschillende perioden. Er werden drie vermoedelijke waterkuilen gevonden uit de ijzertijd, enkele percelleringsgreppels en een waterput uit de Romeinse tijd, een middeleeuwse waterput met Karolingisch aardewerk in en enkele greppels uit de middeleeuwen. Deze opgraving bevindt zich juist ten oosten van de kaartgrenzen.⁴¹

Er werden reeds drie archeologienota's opgesteld voor terreinen in de omgeving van het plangebied. Op 1.600 m naar het zuidoosten werd er een bureauonderzoek uitgevoerd met uitgesteld vooronderzoek. Dit wil zeggen dat er nog geen resultaten zijn van verder vooronderzoek. Er worden mogelijke jager-verzamelaarskampementen verwachten en off-site fenomenen.⁴²

Voor een plangebied in de Grote Leiestraat werd ook een archeologienota geschreven. Deze bevindt zich op 1.300 m ten noordoosten van het onderzoeksgebied. Hier werd enkel een bureauonderzoek uitgevoerd, aangevuld met controleboringen. Uit deze boringen bleek dat de ondergrond zodanig verstoord was dat er geen archeologische resten meer aanwezig kunnen zijn.⁴³

Voor een ander project in de Grote Leiestraat werd ook een archeologienota geschreven met ingreep in de bodem aan de hand van proefsleuven. Deze bevindt zich op 1.300 m ten oosten van het terrein. Er werden sporen verwacht die in het neolithicum en latere perioden te dateren konden zijn. Na aanleg van de proefsleuven bleken er echter enkel (sub-)recente sporen aangetroffen.⁴⁴

⁴⁰ CORNELIS e.a. 2014

⁴¹ CAI 2017; ID: 207355

⁴² <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/1477>

⁴³ <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/1842>

⁴⁴ <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/2017>

Recent werd ook in de ruimere omgeving van het onderzoeksterrein belangrijk archeologisch onderzoek uitgevoerd. Gezien een vrij gelijkaardige paleolandschappelijke context (de noordelijke flank van de heuvelrug tussen de Schelde- en Leievallei) zijn de resultaten van deze onderzoeken erg relevant voor de verwachting van het terrein in Anzegem. In 2015 werd een vijftal kilometer ten zuidwesten van het onderzoeksterrein een vlakdekkend archeologisch onderzoek uitgevoerd (BAAC Vlaanderen) aan de Schaapsdreef in Kortrijk. Tijdens dit onderzoek werden onder andere een grafcirkel uit het Finaal-Neolithicum en woonerven uit de later ijzertijd / Vroeg Romeinse periode en de middeleeuwen aangetroffen. Erg opvallend was een grote ovenstructuur, die nog niet sluitend gedateerd kan worden. Deze oven bevatte mogelijk Michelsbergaardewerk, hetgeen de structuur in het Neolithicum zou dateren.⁴⁵

Figuur 22: Finaal-Neolithische grafcirkel op de site aan de Schaapsdreef in Kortrijk.⁴⁶

Een kleine kilometer ten zuiden van de site aan de Schaapsdreef voerde BAAC Vlaanderen aan de Manpadstraat een archeologisch vooronderzoek uit. Binnen het ca. 8 ha. grote onderzoeksterrein werden verschillende Romeinse nederzettingssporen aangetroffen. Het noordelijke deel van het onderzoeksterrein omvatte het beekdal van de Grote Wallebeek. In deze zone werden verschillende afvalkuilen blootgelegd.⁴⁷

In 2015 vond in Zwevegem een grote vlakdekkende archeologische opgraving plaats. Op de site van Zwevegem – Losschaert werden op een terrein van ca. 12 ha. alvast verschillende interessante bewoningssporen uit de ijzertijd, Romeinse periode en middeleeuwen aangetroffen. Deze bewoningssporen waren geassocieerd aan verscheidene uitgebreide woonerven. Daarnaast werd ook een Romeins brandrestengravelveld blootgelegd.⁴⁸

In dezelfde periode voerde BAAC Vlaanderen een prospectie uit aan de Stedestraat in Zwevegem. Op het ca. 1.5 ha grote terrein werden enkel sporen van extensieve bewerking en inrichting van het

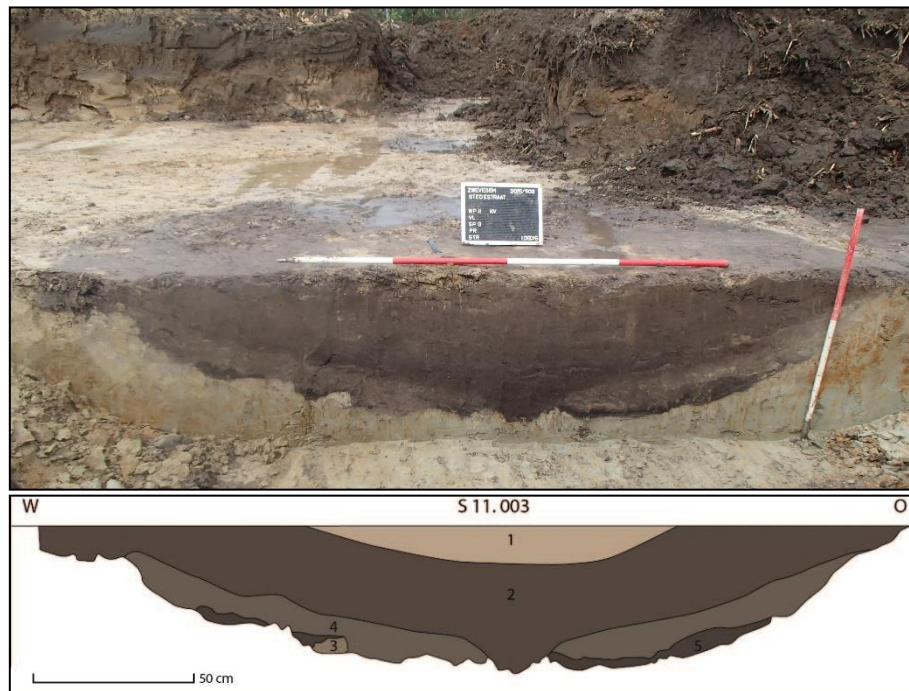
⁴⁵ BAEYENS et al. 2015, pp.22–43

⁴⁶ BAEYENS et al. 2015, fig.26

⁴⁷ VANDEN BORRE et al. 2012, pp.26–48

⁴⁸ HERTOOGHS, S. & BAKX 2016

landschap aangetroffen, te dateren vanaf de late middeleeuwen. Aan de oostelijke zijde van het onderzoeksterrein werd echter ook een waterkuil aangetroffen. Dit spoor kon niet gedateerd worden. De geïsoleerde ligging wijst er op dat dit meer dan waarschijnlijk bij *offsite*-sporen of bij de periferie van een nederzetting. De kern van deze nederzetting lag echter niet binnen het onderzoeksterrein.⁴⁹

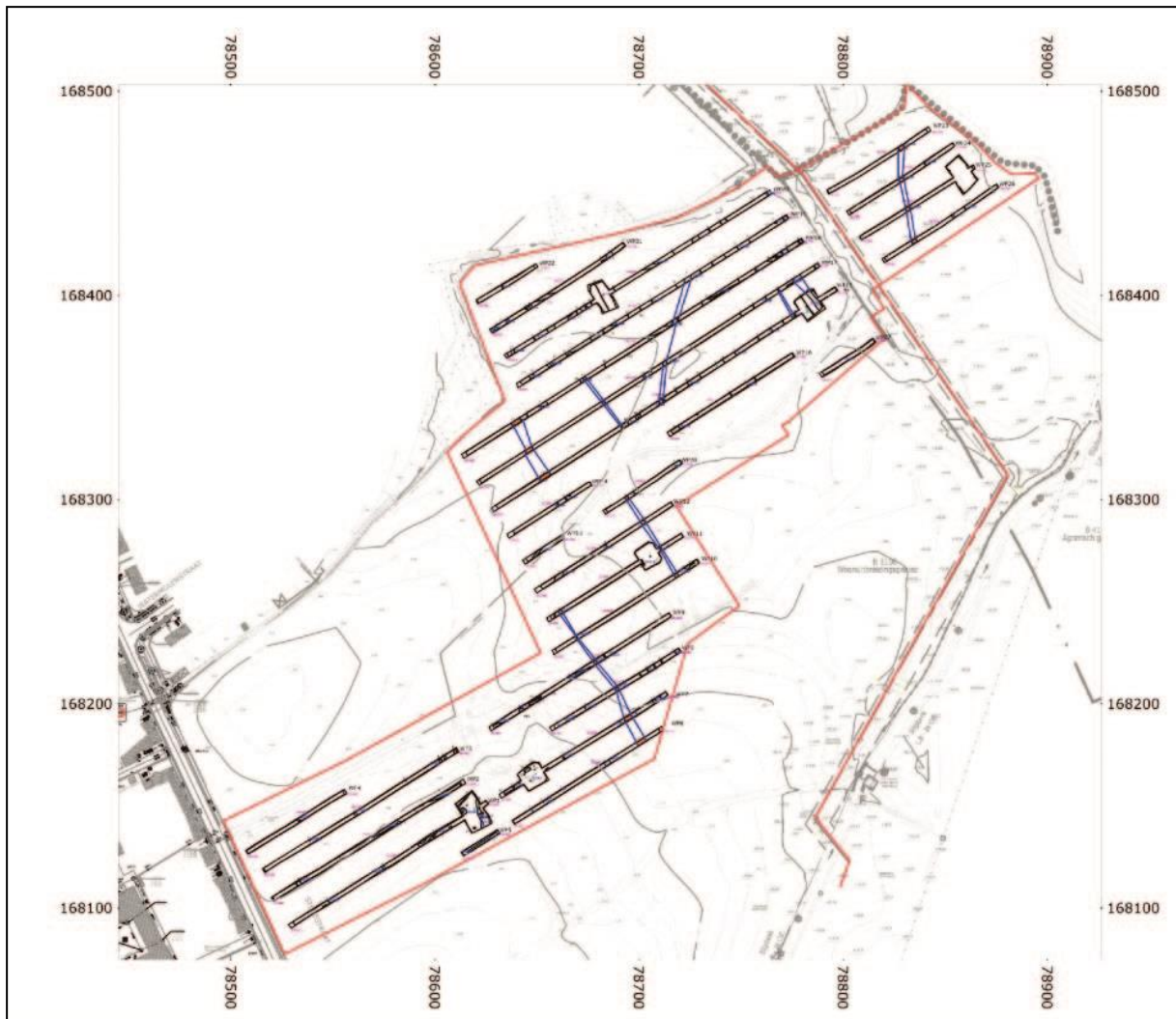
Figuur 23: waterkuil tijdens de prospectie aan de Stedestraat in Zwevegem.⁵⁰

Op enkele naburige percelen werd in 2012 reeds een eerste archeologische prospectie met ingreep in de bodem uitgevoerd door All Archeo (CAI: 159780). Een onderzoeksgebied van ongeveer 5 ha werd door middel van proefsleuven geprospecteerd. De resultaten van dit onderzoek wijzen op de aanwezigheid van een erg natte bodem, die vooral tijdens de nieuwe of nieuwste tijd bewoond werd. Er werden onder meer greppels en drainagebuizen aangesneden. De kuilen en paalsporen bevinden zich vooral in het westen van het terrein (zie Figuur 24).⁵¹

⁴⁹ VAN DER DOOREN & DEMOEN 2016

⁵⁰ VAN DER DOOREN & DEMOEN 2016, fig.27

⁵¹ REYNS & VAN CELST 2012

Figuur 24: Overzichtsplan van het vooronderzoek aan de Stedestraat door All Archeo.⁵²

In de jaren '90 van vorige eeuw werden tijdens een noodonderzoek in Deerlijk – even ten noorden van het onderzoeksterrein – verschillende sporen uit de vroege en late middeleeuwen aangetroffen. Het ging hierbij onder andere over bewonings- en landbewerkingssporen uit de vroege 13^e tot 15^e eeuw en de funderingen van een 17^e tot 18^e eeuwse hofstede.⁵³

Ook in Deerlijk werd in 2016 een proefsleuvenonderzoek (BAAC Vlaanderen bvba) op een ca. 6 ha. groot terrein aan de Vichtesteenweg (een kleine kilometer ten noordoosten van het onderzoeksterrein). Dit onderzoek leverde erg beperkte resultaten op. Het meest relevant waren enkele sporen uit de late middeleeuwen, die meer dan waarschijnlijk in verband moeten worden gebracht met een walgrachtsite op een aanliggend perceel. De overige sporen kaderen binnen de extensieve inrichting en exploitatie van het onderzoeksterrein.⁵⁴

⁵² REYNS & VAN CELST 2012, fig.14

⁵³ DESCHIETER & DE CLERCQ 1998, p.7

⁵⁴ DEMOEN & KREKELBERGH 2016

1.4 Besluit

1.4.1 Archeologische verwachting

In volgende paragraaf worden de resultaten van het bureauonderzoek gesynthetiseerd tot een concrete archeologische verwachting voor het onderzoeksterrein. Het bureauonderzoek bracht volgende relevante elementen aan het licht:

Paleolandschap en bodem:

- Ligging van het onderzoeksterrein: op een hoogte van de heuvelrug, tussen de Scheldevallei en de Leievallei.
- Het betreft een overgangslandschap tussen beide valleibodems en de hogere heuvelrug. Dergelijke overgangslandschappen worden gekenmerkt door een grote biodiversiteit, hetgeen in het verleden een grote aantrekkingskracht had op de mens bij de keuze van nederzettingslocaties.
- De bodemkaart en eerder archeologisch onderzoek in de onmiddellijke omgeving van het onderzoeksterrein wijzen op één relevant archeologisch niveau, ter hoogte van de onderzijde van een 40 cm – 60 cm dikke A-horizont.

Archeologische kennis

- Luchtfotografie kon ongeveer 2.800 meter ten noorden van het projectgebied een kringgreppel uit de metaaltijden documenteren. Deze sporen wijzen erop dat de regio reeds in deze tijden aantrekkelijk was voor de mens.
- 2.700 m naar het zuidoosten werden sporen aangetroffen uit de Romeinse tijd. Vermoedelijk was hier een Romeinse nederzetting aanwezig, maar de site werd enkel onderzocht aan de hand van proefsleuven.
- 1.700 m ten zuidwesten van het plangebied werden enkele vuurstenen artefacten aangetroffen.
- De omgeving rondom het plangebied wordt gedomineerd door verscheidene sites met walgracht. Deze zijn voornamelijk in de late middeleeuwen te plaatsen. De regio is over het algemeen gespaard gebleven van oorlogsgeweld vanaf de 16^e eeuw tot de 18^e eeuw.
- De hoger gelegen dalflanken van de Leievallei zijn bijzonder rijk aan archeologie. Recent archeologisch onderzoek wijst op belangrijke archeologische sites uit de metaaltijden (grafvelden en nederzettingen), de Romeinse periode (grafvelden en nederzettingen), vroege middeleeuwen (rurale nederzettingen), volle middeleeuwen (rurale nederzettingen) en late middeleeuwen (intensieve exploitatie van het landschap met typische hoevedomeinen met walgracht als spil van de ontginningen). Het valt op dat deze nederzettingen zich vaak binnen het overgangslandschap tussen de valleibodems en de hogere heuvelrug bevinden.
- Historische kaarten wijzen op extensieve bebouwing op het terrein, die mogelijk opklimt tot de late 18^e eeuw.

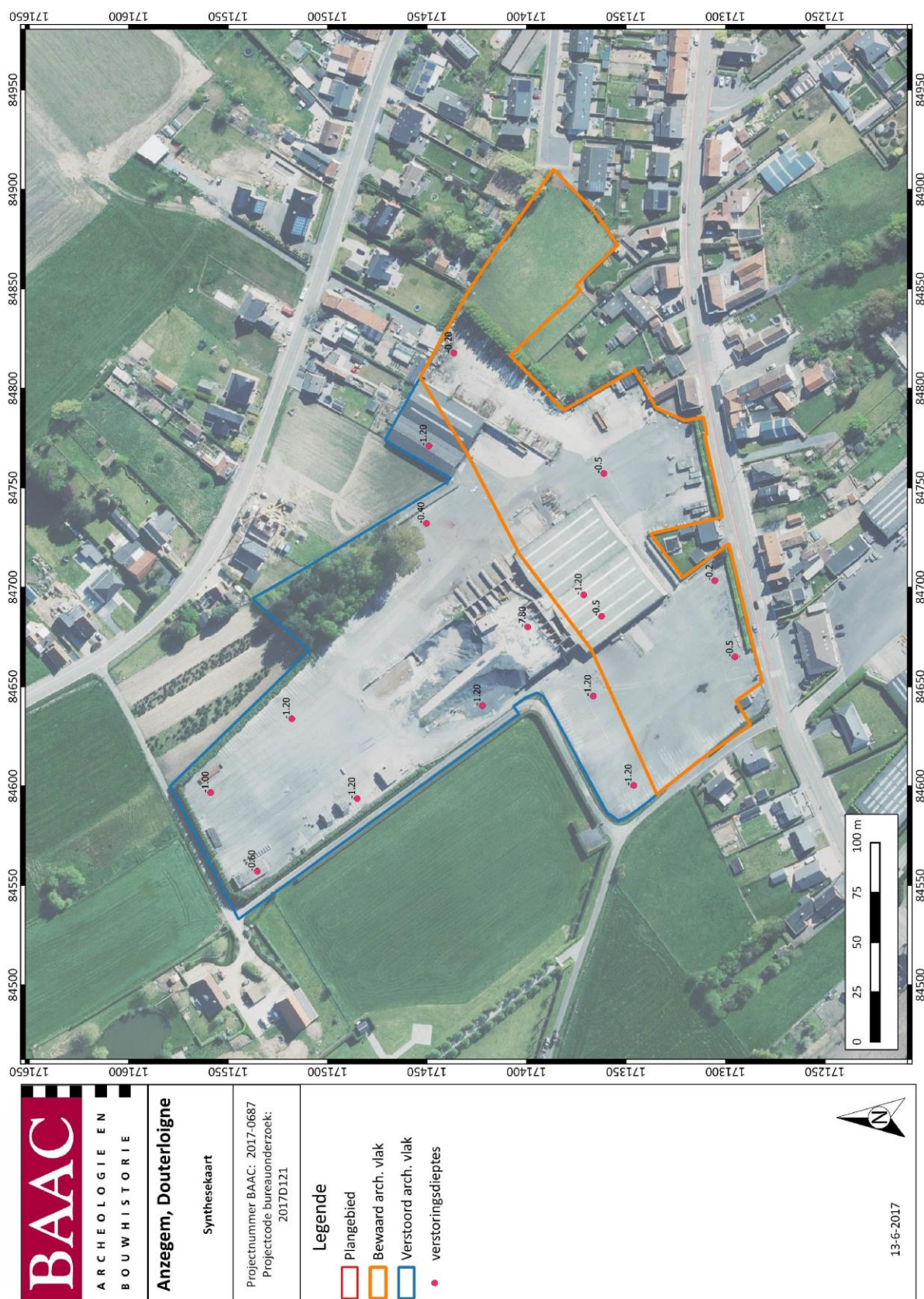
Recente verstoringen van het bodemarchief

- Op het onderzoeksterrein bevindt zich een industriële installatie. Bij de aanleg van deze installatie werd het bodemarchief reeds ingrijpend verstoord. Het gaat onder andere over de

aanleg van een fabrieksgebouw, een extensieve verharding via betonplaten en een nivellering van het terreinreliëf.

- Aan de hand van enkele geotechnische boringen kan de omvang en diepte van de verstoringen van het onderzoeksterrein vastgesteld worden:
 - De noordelijke helft, tot een diepte van 1-1,2 m verstoord is (aanleg verharding en nivellering terrein). Tijdens deze ingrepen werd het relevante archeologisch niveau (op een diepte van ca. 40 cm tot 60 cm) volledig vernietigd.
 - De zone in het zuiden bleek minder verstoord, tot een diepte van 0,2-0,5 m (aanleg verharding). Het relevante archeologische niveau (op een diepte van ca. 40 cm tot 60 cm) is potentieel intact bewaard.
 - In een zuidoostelijk deel van het onderzoeksterrein is het terrein niet verstoord. Het relevante archeologische niveau (op een diepte van ca. 40 cm tot 60 cm) is potentieel intact bewaard.

De historische en cartografische gegevens tonen aan dat de regio van het onderzoeksgebied reeds vanaf de Romeinse tijd, en mogelijk zelfs vanaf de metaaltijden, in gebruik zou kunnen geweest zijn. Ondanks deze bureaustudie is het onmogelijk met zekerheid te zeggen of er al dan niet archeologische sites aanwezig zijn binnen het plangebied. Daarnaast werd het relevante archeologische niveau op bepaalde delen van het terrein naar alle waarschijnlijkheid reeds vernietigd tijdens (recente) bodemingrepen.

Figuur 25: Synthesekaart met aanduiding van de zone waar het archeologisch niveau mogelijk nog bewaard is en waar het archeologisch niveau vernietigd is.

1.4.2 Potentieel op kenniswinst bij verder vooronderzoek

De archeologische verwachting gaf aan dat het onderzoeksterrein een hoog potentieel heeft voor de aanwezigheid van rurale nederzittingslocaties uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen. Verder archeologisch onderzoek kadert echter steeds binnen krijtlijnen van de te verwachte schade aan en vernietiging van dit mogelijk erfgoed tijdens de geplande bodemingrepen. Een vergelijkende analyse van de geplande werken (sloop), de gekende verstoringen van het bodemarchief en de archeologische verwachting leveren volgende relevante elementen op:

- De geplande bodemingrepen omvatten de sloop van een industriële installatie, die zich over vrijwel heel het onderzoeksterrein uitstrekt.
- Op een deel van het onderzoeksterrein werd het relevante deel van de bodemopbouw reeds vernietigd tijdens de aanleg van de industriële installatie (verstoringen tot minstens 1 m -mv). Enkel in het zuidelijke deel van het onderzoeksterrein is het relevante deel van de bodemopbouw mogelijk (intact) bewaard.
- In principe beperkt de sloop zich tot het gabarit van de bodemverstoringen veroorzaakt tijdens de aanleg van de huidige industriële installatie. De sloopwerken vormen echter wel een bedreiging voor mogelijk aanwezige archeologische sporen, ensembles en sites, aangezien naar alle waarschijnlijkheid na de sloopwerken het archeologisch relevante deel van de bodemopbouw vrijwel aan de oppervlakte van het nieuwe terreinreliëf zal dagzomen. Het is erg waarschijnlijk dat dit een belangrijke degradatie van het archeologisch bestand ter hoogte van het archeologisch relevante deel van de bodemopbouw zal inhouden. De (nasleep van de) sloopwerken worden dan ook als destructief voor het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed beschouwd.

Deze elementen geven aan dat binnen het zuidelijke deel van het onderzoeksterrein het (intacte) relevant archeologisch niveau bedreigd wordt door de sloopwerken. Dit archeologisch niveau omvat mogelijk waardevol archeologisch erfgoed. Verder archeologisch onderzoek in deze zone kent dan ook een hoog potentieel op nuttig kenniswinst. Binnen het noordelijke deel van het onderzoeksterrein werd het relevante archeologische niveau reeds vernietigd tijdens de aanleg van de industriële installatie.

1.4.3 Volledigheid van het vooronderzoek

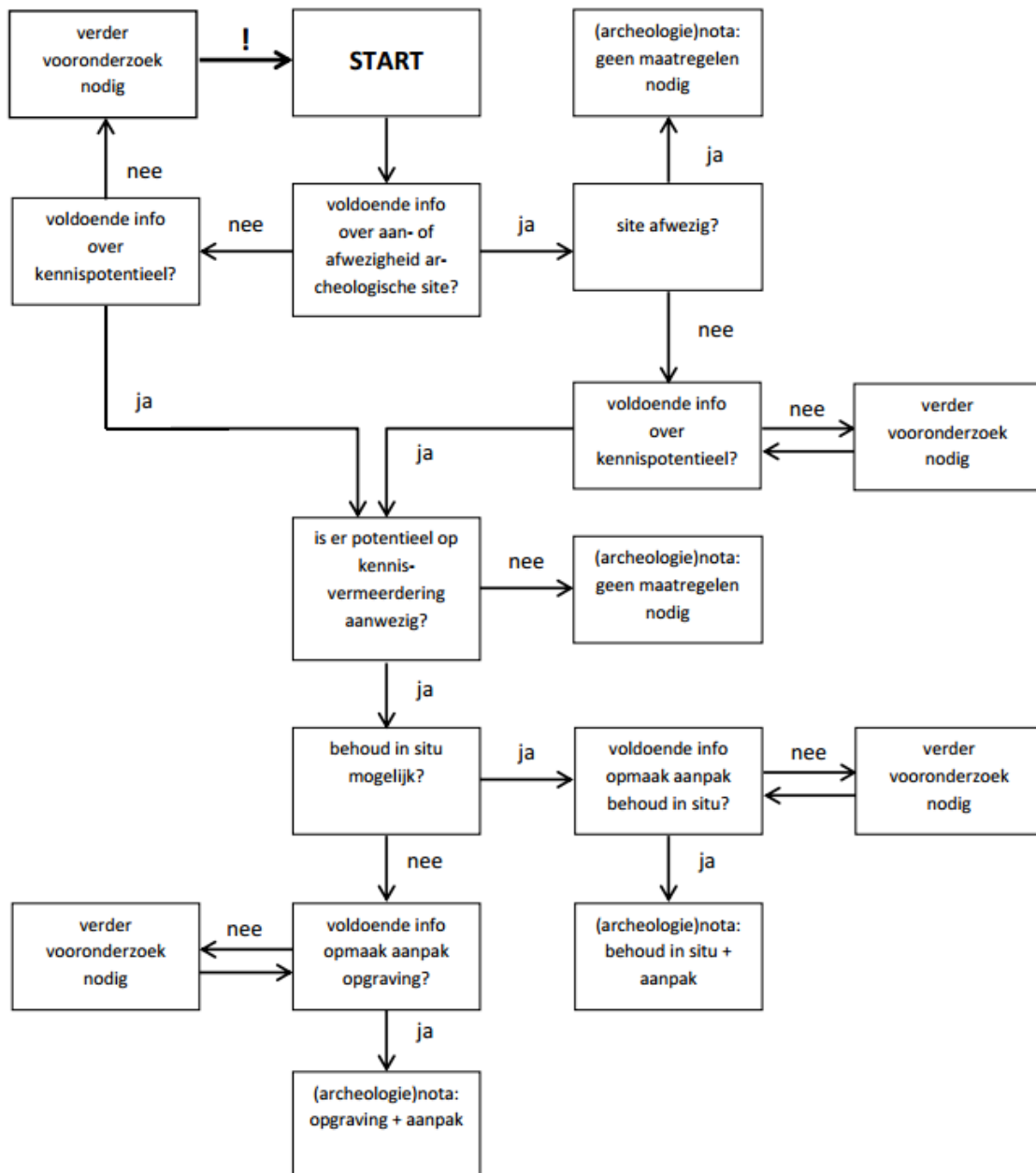
Bovenstaand overzicht geeft aan dat het potentieel op waardevolle kenniswinst bij verder archeologisch onderzoek hoog is. Verder archeologisch onderzoek lijkt binnen de context van de voorliggende stedenbouwkundige vergunningsaanvraag onontbeerlijk.

Volgens de *Code van Goede Praktijk* paragraaf 5.2. dient na elke fase van het vooronderzoek (in deze het bureauonderzoek) te worden afgewogen of verder archeologisch vooronderzoek noodzakelijk is. Bij deze afweging kan men beroep doen op een beslissingsboom. Voor de voorliggende archeologienota komt men tot volgende conclusie:

- - Voldoende info aanwezigheid site: nee (zie hierboven).
- Voldoende info over kennispotentieel: ja (zie hierboven).
- Potentieel kennisvermeerdering aanwezig: ja (zie hierboven).

- Behoud in situ mogelijk: neen, de geplande werken zijn noodzakelijk, locatiespecifiek en bedreigen de aanwezige archeologische site.
- Voldoende info voor Plan van Aanpak opgraving: nee

Conclusie: **verder vooronderzoek nodig.**

Figuur 26: beslissingsboom bij de afweging noodzaak tot verder vooronderzoek.⁵⁵

⁵⁵ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016a, fig.3.

1.5 Samenvatting

In het plangebied, langs de Vichtsesteenweg in Anzegem, wordt een verkavelingsproject gepland door Leiedal. Het betreft percelen die momenteel deel uitmaken van het betonverwerkingsbedrijf Douterloigne en waarvan het grootste deel verhard is. Vooraleer de verkavelingsaanvraag wordt ingediend, wordt eerst een stedenbouwkundige aanvraag gedaan voor de sloop van de gebouwen en verhardingen op het terrein. Daar het bouwproject aan de nodige criteria voldoet inzake oppervlakte e.d. diende een archeologienota te worden opgemaakt. Het doel van archeologienota was het inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied en het opstellen van een programma van maatregelen voor een (eventueel) vervolgonderzoek. Gebaseerd op de resultaten van het uitgevoerde bureauonderzoek is er geen noodzaak voor verder archeologisch onderzoek op het terrein in het kader van de stedenbouwkundige aanvraag.

Voor het bureauonderzoek werd gebruik gemaakt van zo veel mogelijk beschikbare bodemkaarten, geologische kaarten, historische kaarten en archeologische gegevens. Bovendien werd er rekening gehouden met de dieptes tot waar het terrein reeds verstoord zijn. Deze zijn gekend door een booronderzoek dat werd uitgevoerd voor de aanvang van de archeologienota. Op deze manier kon een inschatting worden gemaakt van het onderzoekspotentieel van het plangebied aan de hand van bodem- en aardkundige gegevens en kon een specifieke verwachting ten aangaan van de archeologische waarden op het terrein worden vastgesteld. Bovendien kon worden ingeschat wat de impact van reeds bestaande verstoringen op het eventueel aanwezige erfgoed waren geweest.

Het bureauonderzoek toonde aan dat het plangebied waardevolle archeologische resten zou kunnen bevatten vanaf de metaaltijden tot de nieuwe tijd, waarbij het vermoedelijk zou gaan om grondsporen en artefacten, gelinkt aan agrarische bewoning of activiteit uit de metaaltijden tot de nieuwe tijd. Indicaties voor restanten uit oudere periodes, de steentijd, zijn er niet direct, maar zijn nooit uit te sluiten. Een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem kan dan ook leiden tot een zekere kenniswinst voor de omgeving binnen een archeologisch kader, ter aanvulling van het huidige bureauonderzoek.

Om te voorkomen dat het archeologisch niveau wordt aangetast tijdens en na de sloop van de gebouwen/uitbraak van de verhardingen dient dit te gebeuren onder toezicht van een archeoloog. Na de uitbraak en sloop dient het terrein onderzocht te worden door middel van een vooronderzoek met ingreep in de bodem aan de hand van proefsleuven. Deze dient zich enkel te beperken tot de zuidelijke helft van het terrein.

2 Bijlagen

2.1 Lijst met figuren

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart	2
Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)	3
Figuur 3: Plangebied met weergave van de gekende verstoringen op orthofoto	6
Figuur 4: Plangebied op orthofoto met aanduiding van de verstoringdieptes	7
Figuur 5: Vergelijking tussen de bestaande en de geplande hoogtes.....	8
Figuur 6: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM)	13
Figuur 7: Plangebied en hoogteprofielen op het DHM	14
Figuur 8: Hoogteverloop terrein	15
Figuur 9: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart.....	17
Figuur 10: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:200.000.....	18
Figuur 11: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:50.000.....	19
Figuur 12: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart betreffende het plangebied	20
Figuur 13: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen.....	21
Figuur 14: Plangebied op de Ferrariskaart	23
Figuur 15: Plangebied op de Vandermaelenkaart.....	25
Figuur 16: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen.....	26
Figuur 17: Plangebied op de Poppkaart.....	27
Figuur 18: Plangebied op de topografische kaart uit 1862	28
Figuur 19: plangebied op topografische kaart uit 1910.....	29
Figuur 20: Plangebied op de topografische kaart uit 1960	30
Figuur 21: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart	32
Figuur 22: Finaal-Neolithische grafcirkel op de site aan de Schaapsdreef in Kortrijk.	34
Figuur 23: waterkuil tijdens de prospectie aan de Stedestraat in Zwevegem.	35
Figuur 24: Overzichtsplan van het vooronderzoek aan de Stedestraat door All Archeo.	36
Figuur 25: Synthesekaart met aanduiding van de zone waar het archeologisch niveau mogelijk nog bewaard is en waar het archeologisch niveau vernietigd is.	39
Figuur 26: beslissingsboom bij de afweging noodzaak tot verder vooronderzoek.	41

2.2 Lijst met tabellen

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.	31
---	----

2.3 Plannenlijst

Plannenlijst Anzegem, Douterloigne		Projectcode bureauonderzoek 2017D121	
Plannummer	P1		
Type plan	Topografische kaart		
Onderwerp plan	Figuur 1: Plangebied op topografische kaart		
Aanmaakschaal	1:10.000		
Aanmaakwijze	Digitaal		
Datum	26/04/2017 (raadpleging)		
Plannummer	P2		
Type plan	Kadasterkaart		
Onderwerp plan	Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)		
Aanmaakschaal	Onbekend		
Aanmaakwijze	Digitaal		

Datum	26/04/2017 (raadpleging)
Plannummer	P3
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Figuur 3: Plangebied met weergave van de gekende verstoringen op orthofoto
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	26/04/2017 (raadpleging)
Plannummer	P4
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Figuur 4: Plangebied op orthofoto met aanduiding van de verstoringdieptes
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	26/04/2017 (raadpleging)
Plannummer	P5
Type plan	Bouwplan
Onderwerp plan	Figuur 5: Vergelijking tussen de bestaande en de geplande hoogtes
Aanmaakschaal	1:200
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	26/04/2017 (raadpleging)
Plannummer	P6
Type plan	Digitaal Hoogtemodel
Onderwerp plan	Figuur 6: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM)
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	26/04/2017 (raadpleging)
Plannummer	P7
Type plan	Digitaal Hoogtemodel
Onderwerp plan	Figuur 7: Plangebied en hoogteprofielen op het DHM
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	26/04/2017 (raadpleging)
Plannummer	P8
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Figuur 9: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart
Aanmaakschaal	1:50.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	26/04/2017 (raadpleging)
Plannummer	P9
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Figuur 10: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:200.000
Aanmaakschaal	1:200.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	26/04/2017 (raadpleging)

Plannummer	P10
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Figuur 11: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:50.000
Aanmaakschaal	1:50.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	26/04/2017 (raadpleging)
Plannummer	P11
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Figuur 13: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	26/04/2017 (raadpleging)
Plannummer	P12
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Figuur 14: Plangebied op de Ferrariskaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
Datum	1771-1778
Plannummer	P13
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Figuur 15: Plangebied op de Vandermaelenkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
Datum	1846-1854
Plannummer	P14
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Figuur 16: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
Datum	1843-1845
Plannummer	P15
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Figuur 17: Plangebied op de Poppkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
Datum	1842-1879
Plannummer	P16
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Figuur 18: Plangebied op de topografische kaart uit 1862
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Analoog
Datum	1862
Plannummer	P17
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Figuur 19: plangebied op topografische kaart uit 1910

Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Analoog
Datum	1910
Plannummer	P18
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Figuur 20: Plangebied op de topografische kaart uit 1960
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Analoog
Datum	1962
Plannummer	P19
Type plan	CAI-kaart
Onderwerp plan	Figuur 21: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	26/04/2017 (raadpleging)
Plannummer	P20
Type plan	Synthese
Onderwerp plan	Figuur 25: Synthesekaart met aanduiding van de zone waar het archeologisch niveau mogelijk nog bewaard is en waar het archeologisch niveau vernietigd is.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	13/06/2016 (geraadpleegd)

3 Bibliografie

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2016. Geoportaal GGA. Available at: <https://geo.onroerendergoed.be>.
- AGIV, 2017a. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- AGIV, 2017b. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Digitaal Hoogte Model.
- AGIV, 2017c. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Grootschalig Referentiebestand (GRB).
- AGIV, 2017d. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, kleur, 1971, Vlaanderen.
- AGIV, 2017e. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- Anon, 2008. Het bekkenbeheerplan van het Leiebekken. Integraal waterbeleid in de praktijk.
- BAEYENS, N. et al., 2015. *Archeologische opgraving: Kortrijk- Schaapsdreef*, Mariakerke-Gent.
- BEYAERT, M. et al., 2006. *België in kaart. De evolutie van het landschap in drie eeuwen cartografie*, Brussel: Uitgeverij Lannoo.
- VANDEN BORRE, J. et al., 2012. *Archeologische prospectie met ingreep in de bodem. Kortrijk, Mandpadstraat ("Barco")*, Gent (Drongen).
- CAI, 2017. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerendergoed.be/>.
- CARTESIUS, 2017. Cartesius. Available at: www.cartesius.be.
- CORNELIS, L., KREKELBERGH, N. & VANOVERBEKE, R., 2014. Archeologische prospectie met ingreep in de bodem - Anzegem Nieuwpoortstraat.
- DEMOEN, D. & KREKELBERGH, N., 2016. *Archeologienota met ingreep in de bodem: Deerlijk De Spijker, BAAC Vlaanderen Rapport 269*, Gent (Mariakerke).
- DESCIETTER, J. & DE CLERCQ, W., 1998. Sporen uit de vroege en late middeleeuwen bij archeologisch noodonderzoek in Deerlijk (W.-VI.). *Archeologia Medevalis*, 21.
- VAN DER DOOREN, L. & DEMOEN, D., 2016. *Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Zwevegem – Stedestraat. Rapport 171*, Mariakerke-Gent.
- DOV VLAANDEREN, 2017a. Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemkaart. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- DOV VLAANDEREN, 2017b. Databank Ondergrond Vlaanderen, Neogeen/paleogeen (Tertiair). Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

- DOV VLAANDEREN, 2017c. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at:
<https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- GEOPUNT, 2017a. GEOPUNT VLAANDEREN: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca1840). Available at:
<http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2017b. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at:
<http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2017c. GEOPUNT VLAANDEREN: Kaart Vandermaelen (1846-1854). Available at:
<http://www.geopunt.be> [Accessed August 2, 2016].
- GEOPUNT, 2017d. GEOPUNT VLAANDEREN: Popp-kaart Vlaanderen (1842-1879). Available at:
<http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2017e. Toelichting: Atlas Der Buurtwegen (1843-1845). Available at:
<http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.
- GEOPUNT, 2017f. Toelichting: Vandermaelen (1846-1854). Available at:
<http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/93795cd6-66d3-4310-83b2-5443adfee403>.
- HERTOGHS, S. & BAKX, R., 2016. *Evaluatierapport: Archeologische opgraving Zwevegem Losschaert zone 1, 2 en 3*, Gent (Mariakerke).
- IOE, 2017. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>.
- KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2016. Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden). Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.
- DE MOOR, G., 1997. *Toelichting bij de quartairgeologische kaart van België, Vlaams Gewest: Kaartblad 21 Tielt*, Gent.
- DE MOOR, G. & MOSTAERT, F., 1993. *Geomorfologische kaart van België 1:50000. Kaartblad Oostende*, Leuven.
- REYNS, N. & VAN CELST, M., 2012. *Archeologisch vooronderzoek Zwevegem – Stedestraat, Rapporten All-Archeo bvba 68*,

4 Bijlagen

7.1 Boorprofielen